Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

● № 229 (9875).

1990 йил 30 ноябрь жума

Баҳоси 3 тийин.

ССЖИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ МАДАНИЯТ АРБОБЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВИ

28 ноябрь куни Кремлда ССЖИ Президенти М. С. Горбачевнинг мамлакат маданият арбоблари билан учрашувида мамлакат ижтимоий турмушида маданиятнинг ғоят муҳим мавқеи тўғрисида, қайта қуришнинг туб бурилиш даврида ижодкор зиёлиларнинг қайта қуриш тақдирига таъсири ҳақида ошкора, ғоят манфаатдорлик билан фикрлашиб олинди.

Фикрлашувда ССЖИ Маданият вазири Н. Н. Губенко, ёзувчи П. Л. Проскурин, меъмор Ю. П. Платонэв, драматург А. Е. Абдуллин, ёзувчи В. К. Петкявичюс, опера қўшиқчиси М. Л. Биешу, актёр А. В. Баталов, шоир Е. А. Евтушенко, ёзувчи С. Ю. Куняев, бастакор, Озарбайжон Маданият вазири Пўлат Булбул ўғли, ёзувчи Г. Я. Бакланов, кинорежиссёр С. И. Ростоцкий, санъатшунос Я. Х. Аллик, актриса Т. В. Доронина, ёзувчи В. Н. Крупин, ёзувчи О. Ёқубов, ёзувчи Б. И. Олейник, бастакор Э. М. Мирзоян, ҳайкалтарош Е. Т. Мерганов, бастакор Г. В. Свиридов, актёр Ю. В. Никулин, кинорежиссёр Э. А. Рязанов, рассом В. И. Стельмашонок, драматург М. Ф. Шатров, ёзувчи А. Г. Алексин, актриса Э. А. Бистрицкая иштирок этдилар.

М. С. Горбачев йиғилиш аҳли ҳузурида нутқ сўзлади.

Учрашув қатнашчилари «Агар жамият маданиятни ҳимоя қилса, маданият жамиятни сақлаб қолади» декларациясини қабул қилдилар.

Учрашув тўғрисидаги ҳисобот матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТЛИК КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

28 ноябрь куни Ўзбекистон ССЖ президентлик Кенгашининг мажлиси бўлди.

Мажлисда Ўзбекистон миллий-маданий марказларининг фаолияти ва уларнинг ишини такомиллаштириш тадбирлари кўриб чиқилди.

Жумҳуриятда ҳозиргача 35 та мана шундай марказ тузилганлигини, улар Ўзбекистонда яшаб турган миллат ва элатларнинг маданий талаб-эҳтиёжларини қондиришга кўмаклашаётганини нотиқлар таъкидлаб ўтишди. Уларнинг ишини мувофиқлаштириб туриш учун ҳукуматнинг талабига биноан жумҳурият миллатлараро маданий маркази барпо этилди.

Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов байналмилал тарбия, халқлар ўртасида дўстлик, ишонч ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш иши миллий-маданий марказларнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолиши кераклигини таъкидлади. Шу мақсадда бу марказлар биргаликдаги тадбирларни кўпроқ ўтказиши, ўзаро фаол ҳамкорлик қилиши лозим.

Жумҳуриятда яшаб турган миллий гуруҳларнинг маданий талаб-эҳтиёжларини қондириш ишини такомиллаштириш учун халқ депутатлари маҳаллий Советларига, жумҳурият вазирликлари ва идораларига, партия ва бошқа жамоат ташкилотларига аниқ шарт-шароитга қараб бу соҳадаги муаммоларни ҳал қилишнинг фаол чора-тадбирларини кўриш тавсия этилди.

Шу куннинг долзарб муаммоси — Иттифоқ Шартномаси лойиҳасига Ўзбекистон ССЖнинг таклифлари президентлик Кенгаши мажлисининг кун тартибига алоҳида банд қилиб киритилган эди.

Президентлик Кенгашининг аъзолари Иттифоқ Шартномасининг ҳозирги лойиҳаси пухта ишлаб чиқилиши керак, деган фикрни билдирдилар. У замон талабларига кўпроқ даражада мос бўлиши, жумҳуриятларнинг энг муҳим манфаатларини эътиборга олиши керак.

Ўзбекистон ССЖ Президенти бу масалада жумҳуриятнинг фикри битта, у ҳам бўлса — Иттифоқ Шартномаси «юқоридан» туширилиши мумкин эмас, у жумҳуриятлар ўз ижодининг маҳсули бўлиши лозим, деб таъкидлади. Бу ҳужжат, бир томондан, унга кирувчи барча жумҳуриятларни бирлаштирадиган негизга эга бўлиши, иккинчи томондан эса етарли даражада пухта бўлиб, ўзининг барча аъзолари учун энг мақбул шаклни танлаб олиш имкониятини кўзда тутиши керак.

Мажлисда президентлик Кенгашининг ҳолати, Кенгаш фаолиятининг асосий йўналишлари тўғрисидаги масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Президентлик Кенгашининг ишида Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг раиси М. И. Иброҳимов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

● СУРАТДА: жумҳурият комсомоллари съездида қатнашаётган вилоятимиз вакилларидан бир гуруҳи.
Суратқаш Е. БОТИРОВ.

● *Қизғин баҳслар*

СЪЕЗД КУНДАЛИГИ

Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съездига вакил этиб сайланган вилоятимиз ёшлари 27 ноябрда эрталаб Тошкент вилоят партия қўмитаси мажлислар залига тўпландилар. Йиғилишни Ўзбекистон ЛКЁИ Тошкент вилоят қўмитаси саркотиби М. Мирхўжаев кириш сўзи билан очди. Сўнгра вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби С. М. Мамарасулов анжуман иштирокчиларини қизғин қутлади. У вилоят ёшларининг съезд ишида фаол иштирок этишларига ишонишини айтди. Учрашувда вилоят партия қўмитаси иккинчи котиби В. Г. Гришчук иштирок этди.

Тушликдан сўнг вакиллар В. И. Ленин ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйишди. Эсдалик учун суратга тушишди. Сўнгра Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси катта мажлислар залига йиғилиб, бўлажак ишлар ҳақида келишиб олинди. Олдинда жумҳурият раҳбарлари, вазирлик ва идоралар билан бўладиган учрашувлар ўтказилиши сабабли вакиллар гуруҳларга бўлиндилар.

Шу куни жумҳурият Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси биринчи котиби И. А. Каримов съезд вакиллари билан учрашди. Шуниси диққатга сазоворки, Президентга 40 га яқин савол берилган бўлса, унинг 80 фоизи вилоятимиз ёшларига тегишлидир. Улар ўз саволларига тўлиқ жавоб олдилар.

Жумҳуриятнинг ўнга яқин вазирлик ва идораларида ҳам учрашувлар бўлиб ўтди. Жойлардаги раҳбарлар съезд вакилларига маҳкамалар олиб бораётган ишлар тўғрисида сўзлаб бериб, уларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтардилар.

Анжуман иштирокчиларининг баҳс мунозаралари уларнинг вақтинча яшаш жойлари — шаҳардаги йирик меҳмонхоналарда ҳам давом этди. Тошкент вилояти йигит-қизлари «Ленинград» меҳмонхонасига жойлашганликлари муносабати билан вилоят қарорроҳи шу ерга кўчирилди. Қарорроҳнинг асосий вазифаси мунозара клублари ташкил этиш, вакилларга доимий ахборот бериб бориш бўлса ҳам вақтинчалик бошқа иш билан шуғулланишга тўғри келди. Ташкилотчиларнинг айби билан вакилларимизнинг бир гуруҳига... жой етишмай қолди. Ҳар ҳолда кеч соат 8 ларда биз меҳмонхонани тарк этаётган пайтимизда ҳориган вакиллар йўл анжомлари билан туришган эди.

Шошишимиздан мақсад эса Ўзбекистон комсомоли Марказқўми биносида ўтаётган делегациялар вакиллари йиғилишига улгуриш эди. Съезднинг бориши, унда ҳал этилиши лозим бўлган масалалар ҳақидаги йиғилиш қизғин баҳс мунозараларга сабаб бўлиб кеч соат 23 ларга яқин тугади.

А. ИМОМХЎЖАЕВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳалари—муҳокамада

ТАКЛИФЛАР, МУЛОҲАЗАЛАР

Тошкент вилоят партия қўмитасида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Устави ҳамда Ҳаракат дастури лойиҳаларига меҳнаткашлар томонидан билдирилаётган таклифларни умумлаштириш, таклиф ва қўшимчаларни қайта ишлаш бўйича комиссия ишлаб турибди. Ушбу комиссияга вилоят партия қўмитасининг иккинчи котиби В. Г. Гришчук бошчилик қилмоқда. Вилоятимиз ноҳия ҳамда шаҳарларидан меҳнаткашларнинг таклиф ва қўшимчалари бу ерга кетма-кет келиб турибди. Мана шулардан айримлари:

**Х. САЙДАЛИЕВА,
Ўзбекистон Компартияси Тошкент ноҳия қўмитасининг котиби:**

— Ўзбекистон Коммунистик партияси Устави лойиҳаси шу кунгача ноҳиямиздаги 37 та бошланғич партия ташкилотларида муҳокама қилинди. Унда 1023 коммунист қатнашиб, шулардан 83 нафари сўзга чиқиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Улардан баъзилари лойиҳаларнинг чўзилиб кетганлиги, айрим бобларга эса аниқлик киритиш лозимлиги ҳақида гапирдилар.

Партия ташкилотлари котиблари кенгашининг ташкил этилиши ортиқча деган таклиф айтилди. Чунки кейинги пайтларда шундоқ ҳам турли кенгашлар кўплаб тузилмоқда. Лекин кўпчилигининг охир оқибатда бесамаралиги аён бўляпти.

Агар ноҳия ва шаҳар партия қўмиталарига фаолияти Ўзбекистон Коммунистик партияси Устави талабларига зид бўлган бошланғич партия ташкилотларини тарқатиб юбориш тўғрисида қарор қабул қилиш ҳуқуқи берилса бу бошланғич партия ташкилотлари ролини бирмунча камситган бўлади, деган мулоҳазалар ҳам айтилди. Шу билан бирга коммунистларнинг йиғилишларида пенсионерлардан аъзолик бадали олмаслик тўғрисида ҳам таклифлар тушди.

Муҳокамалар ноҳиямизда давом этмоқда.

**М. МУРОДОВ,
Пискент нон комбинатининг ишчиси:**

— Партия ташкилотлари миллатчилик ва шовинизм кўринишларига қарши, ажралиб чиқиш ва миллий маҳдудликни тарғиб этаётганларга қарши муросасиз кураш олиб боради, дейилган Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ҳаракат дастури лойиҳасида. Мен лойиҳанинг ана шу бўлимига аниқлик киритмоқчиман. Биз ана шундай ҳолат вужудга келса унга дарҳол партиявий сиёсий нуқтаи назардан баҳо беришимиз ва фавқулодда кескин чоралар кўришимиз керак. Шундагина аҳоли ўртасида ортиқча ваҳима ҳамда қўрқувнинг олдини олишимиз мумкин. Йўқса, кишилар кейинги пайтларда бундай шов-шувлардан жуда ҳам безиб қолишди. Айрим жойларда бундай гаплар шу даражада кўпайиб кетдики, ўша ерларда меҳнаткашларнинг ишга ҳам қўли бормай қолди. Мана шу ҳолатни бартараф қилмай биз ҳеч қачон кишиларимизни бахтли, турмушимизни эса фаровон қила олмаймиз.

**Нурилла ИСМАТОВ,
Бўка ноҳиясидаги Чапаев номли 8-ўрта мактаб ўқитувчиси:**

— Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ҳаракат дастури лойиҳасида «Компартия халқ таълими соҳасида умумтаълим ва олий мактабларни чуқур ислоҳ қилиш, миллий анъаналарни ривожлантириш ҳамда ёш авлодни ўқитиш ва уни тарбиялашда жаҳон тарбиясидан фойдаланиш тарафдоридир» дейилган. Ҳа, албатта, кейинги пайтларда таълим-тарбия ишларимиз бўшашиб кетганлиги ҳеч кимга сир эмас. Шунинг учун ҳам дастурдаги ушбу фикр ҳаётга татбиқ этилса, айни муддао бўларди. Бунинг учун эса авваламбор ўқитувчи ҳамда ўқувчи ўртасидаги муносабатни тубдан ўзгартириш даркор. Шу билан бирга маориф соҳасида меҳнат қилаётган барча ходимларда сўз билан иш бирлиги бўлиши лозим. Тўғрида, ахир, ўқитувчи дарс ўтаётган чоғида бутунлай бошқача гапириб, ҳаётда эса аксинча иш тутса, ўқувчилар олдида обрўси қоладими? Яна охирги фикрим, айни пайтда ўқув юртларида турли тадбирлар юзаки ўтказилмоқда. Шуни ҳисобга олиб буларнинг таъсирчанлиги оширилса айни муддао бўларди.

ОСЛОГА ТАШРИФ КЕЧИКТИРИЛДИ

ССЖИ Президентининг матбуот хизматида ТАСС мухбирига хабар қилишларича, ССЖИ Президенти М. С. Горбачев анъанавий «Нобель даври»да мукофотни олиш учун Ослога, афсуски, кела олмайди. Бунинг сабаби мамлакат учун бурилиш даври ва ССЖИ Президентининг, айтиш мумкинки, ҳар соатда эътибор бериши ва иштирок этишини талаб қиладиган ишлар билан ниҳоятда бандлигидир. Нобель қўмитасидагилар албатта буни тушунадилар ва мукофотни бошқа вақтда топширишга рози бўладилар, деб Москвада умид қилишмоқда.

М. С. Горбачев шу муносабат билан Норвегия Нобель қўмитасининг раиси Гидске Андерсонга, Норвегия бош вазири Гру Харлем Брундтландга, Швеция бош вазири Ингвар Карлссонга, Швеция Нобель фондининг идора этувчи директори Стиг Рамелга мактублар йўллади.

● *Маданият хабарлари* ●

БАЛЕТ «ЮЛДУЗ»ЛАРНИ ТЎПЛАМОҚДА

Ўзбекистон ССЖ академик Катта театри саҳнасида очилган «Па-де-де» Бутуниттифоқ фестивалига энг машҳур саҳна «юлдуз»лари тўпланди. Кўрик П. И. Чайковский туғилган куннинг 150 йиллигига бағишланган. Шунинг учун ҳам бу фестиваль «Оққуш кўли» спектакли билан бошланди.

Томошанинг ўзига хос томони шунда бўлдики, унинг ҳар бир кўринишида мамлакатимиз турли шаҳарларидан келган артистлар бир-бирлари билан ўрин алмашиб турдилар. Улар спектаклни чинакам рақс байрамига айлантириб юборишди.

— Кўпгина қийинчиликларга қарамай, биз фестиваль ўтказиш ғоясини амалга оширишга муваффақ бўлдик, — деди унинг очилиш маросимида ташкилот қўмитасининг раиси, Ўзбекистон театр арбоблари уюшмасининг раҳбари Бернора Қориева. — Балет — бу ғаройиб ва ажиб санъатдир. Мусиқа ва рақс тили ниҳоятда хилма-хил миллатларга мансуб кишиларни бирлаштиришга, уларга жўшқинлик ва гўзаллик туйғусини бахш этишга қодир. Ўтказилаётган бу кўрик санъатнинг ушбу турига ҳаёт бағишлайди, деб умид қиламиз.

Фестиваль беш кун давом этади. Бу кунларда Навоий номли театр саҳнасида буюк рус бастакори мусиқаси асосида қўйилган спектакллар намойиш этилади. «Оққуш кўли» ҳам, «Уйқудаги малика» балетида ҳам мамлакатимизнинг турли театрлари артистлари чиқишади. «Ромео ва Жульетта»ни Якутия мусиқавий театри артистлари ижро этишади. «Гамлет»ни эса томошабинлар Ленинград консерваторияси мусиқавий театри санъаткорлари ижросида томоша қилишади. «Франческа ди Римини» асарини Тошкент балет труппаси намойиш этади. Фестиваль иккита гала-концерт билан тугалланади. Бу концертларда таклиф этилган барча артистлар, шунингдек Ўзбекистон балетининг етакчи усталари чиқишади.

Фестиваль доирасида классик балет муаммолари юзасидан суҳбатлар ўтказиш режалаштирилган. Бу суҳбатда Франция, ГФЖ, Югославия, Таиланд ва Совет Иттифоқи хореографлари ҳамда танқидчилари иштирок этишади.

П. БУРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ТАРАДДУД

Пискент ноҳиясида «Ҳосил байрами»ни ўтказишга алоҳида тараддуд кўрилди. Эртага бошланадиган «Ҳосил байрами» тантаналари уч кун давом этади. Унинг мазмуни бой. Жумладан, Охунбобоев номли маданият ва истироҳат боғида миллий кураш бўйича мусобақалар бўлиб ўтади, ҳаваскорлар концертлари кўрсатилади, театрлаштирилган саҳналар шодиёнага файз киритади. Шунингдек, мусобақа ғолибларини муносиб тақдирлаш ҳам кўзда тутилган. Меҳнат илғорларини шарафлаш ва уларни тақдирлаш ҳам режалаштирилган. Айни пайтда ноҳияда мактаб-интернат, «Хазрат Бузрук» қабристони қурилиши ва Пискентнинг 2000 йиллигига тайёргарлик фондлари учун хайрия пули ҳам йиғилади. Байрамнинг сўнгги учинчи кунида улоқ ташкил қилинади. Оммавий сайиллар ўтказилади.

З. ЖЎРАЕВА.

ПАХТА ЯРМАРКАСИ ОЧИЛДИ

29 ноябрь куни Тошкентда Ўзбекистон пахтачилик маҳсулоти улгуржи савдоси жумҳуриятлараро ярмаркаси очилди. Бу жумҳурият ташкилотларининг кучлари билан биринчи марта тажриба тариқасида ўтказилаётган тадбир ҳисобланади.

Ўзбекистон ССЖ Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Х. Жўрабеков ярмаркани очар экан, бу ишни Ўзбекистоннинг бошқа жумҳуриятлар билан иқтисодий алоқа боғлашга чек қўйиш деб баҳолаш керак эмаслигини айтди. Аксинча, бошқа жумҳуриятлар билан бевосита алоқалар мунтазам равишда кенгаяди ва такомиллашади. Бироқ, айни вақтда Ўзбекистон ҳукумати ўз жумҳурияти аҳолисининг манфаатларини биринчи навбатда ҳисобга олади. Ўзбекистон маълум даражада хом ашё етказиб берувчи жумҳурият бўлиб, одамлар турмуш даражасини оширишга тўла муваффақ бўлмади. Бундай камчиликлар ҳайдаладиган ерларнинг ишдан чиқишига, сув танқислигига, озиқ-овқат маҳсулотлари етарли даражада ишлаб чиқарилмаслигига олиб келди. Пахта толасига, янги прейскурант нархлар ушбу муаммоларни ҳал этишга кўмаклашмоғи лозим.

И. Х. Жўрабеков ярмарканинг мамлакатимиз барча жумҳуриятларидан Тошкентга келган қатнашчиларининг саволларига жавоб қайтарди.

(ЎзТАГ).

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

БУЮК БРИТАНИЯНИНГ БОШ ВАЗИРИ

ЛОНДОН, 28 ноябрь. (ТАСС). Ниҳоят 47 яшар Жон Мейжор шу асрда Буюк Британиянинг энг ёш Бош вазири ва Уинстон Черчиллдан кейин дорилфунун маълумотига эга бўлмаган иккинчи ҳукумат бошлиғи бўлди. Бугун собиқ молия вазири Даунинг-Стрит, 10-уйдаги Бош вазир қарорроҳига келади, кечқурун эса ҳукуматнинг янги аъзолари эълон қилинади. Истеъфога чиққан Маргарет Тэтчер консерваторлар партиясининг Британия парламенти жамоа палатасидаги маслаҳатчи депутатлари орасидан жой олади.

Ж. Мейжор оддий оиладан чиққан, унинг ота-онаси цирк артистлари бўлишган. У 16 ёшида мактабни ташлаб, ўзи яшаб турган жойда ёш консерваторлар ташкилотини тузиб, сиёсий фаолият билан шуғулланган. Орадан бирмунча вақт ўтгач, молия коллежларидан бирида ўқиди ва «Стэндард Чартед бэнк» банкида ишлади. 1979 йилда Ж. Мейжор жамоалар палатасининг аъзоси бўлди. Орадан ўн йил ўтгач эса, М. Тэтчер уни ташқи ишлар вазири этиб тайинлади. Тўғри, у ана шу лавозимда атиги уч ой ишлади. Молия вазири Найжел Лоусон кутилмаганда истеъфога чиққандан кейин Ж. Мейжор унинг ўрнини эгаллади.

Янги Бош вазир оилали, икки фарзанди бор. Крикет ўйнашни, операни севади.

Уни ҳукмрон консерватив партиянинг ўнг қаноти ҳам, сўл қаноти ҳам қўллаб-қувватламоқда.

Т. Я. РАМАДОН ДАЪВАТИ

Ироқ Бош вазирининг биринчи ўринбосари Таха Ясин Рамадон АҚШ Президенти Ж. Бушни «Форс кўрфазида ва Яқин Шарқда тинчликни сақлаб қолиш йўлида» Ироқ билан мулоқот бошлашга даъват этди. Т. Я. Рамадон чоршанба куни Бағдодда журналистлар билан бўлиб ўтган учрашувда сўзлаб, Америка Президенти «Учинчи дунёни вайронгарчилик урушига дучор қилмоқда» ва Ж. Бушнинг «Минтақада уруш фожиасига йўл қўйилмаслик учун мулоқот бошлашдан ўзга иложи йўқ» деб таъкидлади. Шу билан бирга Ироқ вакили ўз мамлакати «Араблар ва Ислом заминидан босқинчиларни, сотқинларни ва уларнинг жосусларини ҳайдаб юбориш»га тайёр эканлигини тасдиқлади. У Ироқнинг Қувайтга бўлган ўз «тарихий ҳуқуқлари»дан воз кечмаслигини тасдиқлади.

(ТАСС, 28 ноябрь).

МУРОЖААТНОМА МАЪҚУЛЛАНДИ

● ПРАГА. Сешанба куни бу ерда Чехословакия касаба уюшмалари конфедерацияси Бош Кенгашининг мажлиси бўлди. Мажлисда касаба уюшмаларига даҳлдор асосий қонунларни муҳокама қилиш чоғида ЧСФЖ федерал мажлиси (парламенти)да юзага келган мушкул вазиятга нисбатан меҳнаткашларнинг муносабати аниқланди. Кенгаш парламент депутатларига очиқ мурожаатномани маъқуллади.

● СУРИЯНИНГ қадимги ёдгорликлари бамисоли инсоният тарихи ҳақидаги очиқ китобга ўхшайди. Суратда: Пальмира — мамлакатнинг машҳур зиёратгоҳларидан бири.

ТАСС фотоси.

ҲАРБИЙ БУЮРТМАЛАР УЧ БАРАВАР КАМАЯДИ

● БОНН. Кескинликни юмшатиш жараёни кучайганлиги, қуролсизланиш юзасидан Вена музокараларида аҳдлашувларга эришилганлиги Бундесвер Ғарбий Германия ҳарбий саноатига берадиган буюртмаларни уч баравар камайтиришга олиб келади. Яқин келажакда ҳарбий ишлаб чиқариш саноати корхоналарида банд бўлганларнинг тўртдан бир қисми жиддий қийинчиликларга дуч келади. Иқтисодий оқибатларнинг миқдори бўшатиб олинган ишлаб чиқариш қувватларидан қай даражада самарали фойдаланишга боғлиқ бўлади.

ҚЎШМА БАЁНОТ

● ВАРШАВА. «Бирдамлик» касаба уюшмасининг раҳбарияти кончиларнинг иқтисодий аҳволи тўғрисида ҳукумат билан олиб борган музокаралар қўшма баёнотни имзолаш билан ниҳоясига етди.

Унга мувофиқ, жумладан 15 декабргача шахталарга ёрдам пули, тармоқ ҳунар-техника билим юртларига маблағлар, шунингдек кончиларнинг уй-жойларига қўшимча ҳақ ажратиш муаммоси бартараф этилади. Бундан ташқари, касб-ҳунар байрамлари арафасида ҳар йили махсус бериладиган мукофотларни сақлаб қолишга кафиллик берилган.

АҚШ ВА МЕКСИКА САВДО БИТИМИ

● МЕХИКО. Эркин савдо хусусидаги битим Қўшма Штатлар билан Мексика ички бозорларини мустаҳкамлабгина қолмай, айни вақтда ҳар иккала мамлакат иқтисодиёти бир-бирини бойитишга ва жаҳондаги энг юқори даражада моллар ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатишга имкон беради, деди АҚШ Президенти Жорж Буш Мексикага расмий ташрифи чоғида.

Америка маъмуриятининг бошлиғи Монтеррей шаҳридаги маҳаллий театрда сўзга чиқиб, «Мексика ҳам Америка Қўшма Штатлари сингари жаҳонни иқтисодий уюшмаларга бўлиб юборишни рад этаётганлигини ва бутунжаҳон савдосини шароитга мослаштиришни ёқлаб чиқаётганлигини» таъкидлади.

(ТАСС, 28 ноябрь).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА КЕЛГАН ХАТЛАРНИ ЎҚИБ

ОДАМЛАР ИШОНГАНИГА ЭРГАШАДИ

Қайта қуриш бир маромда уйқусираб кетаётган жамиятимизни ғоявий курашлар тўлқинига ташлади. Бу тўлқинлар шунчалик кучли, қудратлики, қўл қовуштириб ўтирган кишиларни домиға тортиб кетади. Курашлар уммонидаги халқ кимнинг кемасига чиқади, кимга қўл узатади, бу дарғанинг маҳорати, одамларни ишонтира олиш кучига боғлиқ.

Ҳа, ҳамиша сергак, ҳушёр яшайдиган замонлар келди. Энди жамоалар ким раҳбарликка тайинланса эргашиб кетавермайди. Раҳбарнинг сифатлари, фазилатларини тарозуга солиб кўради.

Рўзномалар ҳам курашлар гирдобига тушди. Чунки, муштарийлар нимаики ёзсак, суриштирмай ўқийдиган даражадан ўтиб қолишди. Бунинг устига обуна нархи қимматлашди. Албатта, гап пулда эмас. Кишилар ўз маънавий дунёси, билим доирасини кенгайтиришга ёрдам бериб келаётган рўзномага қиммат бўлса ҳам ёзилади, оғринмайди.

Биз обуна давомида вилоятимиз барча ноҳия, шаҳарларида ишчи-хизматчилар, деҳқон ва механизаторлар билан кўп марта учрашдик. Бир нарсадан хурсанд бўлдик: одамлар «Тошкент ҳақиқати»га ишонишар, ундан мадад кутишар экан. Дарҳақиқат, рўзномамиз адолат ва ҳақиқатни қарор топтириш учун кўп ишлар қилди, ноҳақ қамалганларни озодликка чиқаришда кўмаклашди, тақдир зарбасига учраганларга мададкор бўлди.

Деярли ҳар куни бўлимларимизга ўнлаб хатлар келади. Улар орасида мақолаларимизга муносабат билдириб ёзилган мактублар ҳам кўп. Масалан, «Қишлоқ Советлари нима қила олади?» мақоласи юзасидан кўпгина хатлар олдик. Айримларини муштарийлар ҳукмига ҳавола этдик.

Дарвоқе, қайта қуриш даврида маҳаллий Советлар мавқеини тиклаш, уни чинакам маҳаллий ҳокимиятга айлантириш масаласи муштарийларимиз ёзаётган мактубларда алоҳида тилга олинади.

Калинин ноҳия, Ўзгариш қишлоқ Совети ижроия комитети раиси **С. Айтубоев** шундай ёзади:

«Советлар ўзларининг ҳудудидаги барча ишларга раҳбарлик қилиши лозим. Бизнингча, хўжалик, ташкилот, корхоналарга раҳбар сайлаш ёки тайинлашда, уларни вазифаларидан бўшатиш масаласида ижроия комитетнинг ҳам фикри сўралса, юқори ташкилотлардан келадиган вакиллар аввал биз билан учрашиб, кейин тайинланган жойларга боришса, юқори ташкилотларга жўнатиладиган маълумотномаларда қишлоқ ижроия комитети раиси ва муҳри бўлса маҳаллий ҳокимиятнинг обрўйи ошарди.

Лекин, булар ҳозирча гаплигича қолмоқда. Қишлоқ Советларига эътибор шунчалик пастки, уларда ҳатто ёзув машинаси ҳам йўқ. Хизмат машинаси тўғрисидаку гапирмаса ҳам бўлади. Оддий бир хўжаликнинг катта-кичик раҳбарларида хизмат машиналари бор. Маҳаллий ҳокимият раҳбари эса бирор жойга бормоқчи бўлса, кўчада кўринган машинага қўл кўтариб, сарғайиб туради».

Таҳририятимизга келган мактубларнинг кўпчилигида муштарийларимиз қишлоқ Советида Совет, ижроия комитет раиси лавозими бўлиши бош оғриқдан бошқа нарса эмас, деб ҳисоблайдилар. С. Айтубоев ҳам шундай фикрда.

Қайта қуриш даврида қабул қилинган қарорлар, қонунлар етмиш йил давомида қабул қилинган қарор ва қонунларга тенглашиб қолди. Хўш, уларнинг таъсири қандай бўлаяпти? Келинг, холис фикрларни муштарийларимизнинг ўзлари айтишсин:

Хушвақт ОМОНОВ (рўзномамиз жамоатчи мухбири) — Ҳар қандай қарор ва қонун амалий ишларда ўз ифодасини топмас экан, у ҳеч қандай натижа бермайди. Халқ депутатлари фақат қонунлар қабул қилиш билангина чекланмасликлари лозим. Улар ўз сайловчилари билан учрашиб, қонуннинг бажарилишини назорат этишлари керак».

Ғазалкент шаҳар ижроия комитети қошидаги 5-маҳалла комитети котиби **Владимир Васильевич Калитвинцев** (В. Шемкирли) рўзномамизнинг фаол мухбирларидан бири. Бу гал у шаҳар Совети депутати, «Билим» жамияти бошланғич ташкилоти котиби К. Тўрахўжаев фаолияти тўғрисида ёзиб юборибди. У ёшлар билан ишлаш доимий комиссиясига бошчилик қилади. Депутат тошни қайта ишлаш комбинати комсомол-ёшларининг ибратли ташаббусларини кенг оммалаштирмоқда. Комиссия шаҳардаги икки кафени ёшлар ихтиёрига бериш, уларда турли хил тадбирлар уюштириш ташаббуси билан чиқди.

Очиқ тан олиш керак, биз ҳали тежамкорлик, ишбилармонликка ўрганганимиз йўқ. Одамлар кўзига суртиб оладиган аралаш емларни нобоп машиналарда йўл-йўлакай тўкиб-сочиб ташиймиз, қимматбаҳо цементлар манзилга боргунча темир йўлларга тўкилиб исроф бўлади. Давлат дўконлари ҳамиша бўм-бўш туради, ҳар замонда сабзавот маҳсулотлари олиб келишади. Уларнинг ҳам ярми уринган, молга ташласангиз тескари қарайди. Далаларда эса ижарачи деҳқонлар етиштирган маҳсулотларнинг эгаси топилмайди.

Тиниб-тинчимас жамоатчи мухбиримиз **Мўмин Қаюмов** бу гал қалам-дафтарини ҳозирлаб, Оҳангарон ноҳиясидаги «Оҳангарон» шўро хўжалигининг Унгутдаги экинзорида пайдо бўлди. Уни помидор олиб кетгани келиб, на ижарачи, на ишчиларни тополмай хуноби ошган машина ҳайдовчилари ўраб олишди. Бригада бошлиғи Султон Тўлаев ишчиларни қидириб дом-дараксиз кетибди. Ишчи Турдиали Жўраев «ҳозир келиб қолади», деб ҳайдовчиларни овутиб ўтирган экан.

Худди шу куни картошка олиш учун «Бирлик» ижара жамоасига борган икки машина кун бўйи далада қолиб кетибди.

Бизнингча, Мўмин Қаюмов долзарб масалани ўртага ташлабди. Ноҳия ижроия комитети раҳбарлари келгуси йили ана шундай сарсон-саргардонликларга йўл қўймаслик учун ҳозирдан тегишли тадбирлар ишлаб чиқишлари лозим.

Илгари подшоҳлар, ҳокимлар халқнинг қандай яшашларини билиш, оддий одамларнинг амалдорлар ҳақидаги гап-сўзларига яширинча қулоқ солиш учун ярим тунда жанда кийиб, маҳалла айланишар экан. Ёзувчи Шукур Холмирзаев «Ҳорун-ар Рашид» ҳикоясида қадимий ҳукмдорлар йўлини тутмоқчи бўлган замонавий раҳбарлардан бирининг аҳволини кулгули тарзда қаламга олибди. Қарангки, бир умр ҳашамдор кабинетларда ўтириб, буйруқ беришга ўрганган раҳбар ишчи кийимини кийиб, кўчага чиқибди. Шу қадар расмийлашиб кетганидан ҳатто оддий «такси» ҳайдовчисига ҳам гап топиб беролмабди. Охири калтак-мушт еб, уйига қайтиб келибди. Ёзувчи халқдан узоқлашиб қолган раҳбарлар устидан кулади.

Биз катта-кичик раҳбарларга жанда кийдириб, ярим тунда маҳалла айлантирмоқчи эмасмиз. Фақат бир нарсани таъкидламоқчимиз: кимники халқ раҳбарликка сайлаган бўлса, зиммасидаги масъулиятни унутмасин, халқи қандай яшаётгани билан қизиқиб турсин, бозорларга борсин, чойхоналарда бир пиёла чой устида отахонлар билан суҳбатлашсин. Сир эмас, шундай раҳбарларимиз ҳам борки, тўйларда алоҳида безатилган хоналарда ўтиради, халққа кўрингиси келмайди.

Оҳангарон ноҳиясидаги Айритом қишлоғи қариялари номидан рўзномамизнинг жамоатчи мухбири **Абдурафиқ Маҳкамов** Тошкентдаги «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори номига мактуб битибди. Гап шундаки, бирлашма қишлоққа ичимлик сув олиб келамиз, у қиламиз, бу қиламиз, деб ваъдани катта бериб юборган экан. Эвазига ёрдамчи хўжалик учун ер олишибди.

«Директур болам,— деб ёзади мактуб муаллифи,—бирлашмангнинг қишлоғимиздаги филиалида интизом умуман йўққа ўхшайди. Қанчадан-қанча техника воситалари очиқ ҳавода ётибди. Ахир, булар ҳам фалон пулга олинган бўлса керак. Нега давлатникига ичинг ачишмайди? Ичимлик сув олиб келамиз деганларигаку ишонмай қўйдик. Қувур топилмаяптими? Сендек обрўли раҳбарки қувур тополмаса, ҳали—бери сувдан умид қилмасак ҳам бўларкан».

Шаҳар хоҳ у кичик, хоҳ катта бўлсин, ҳамиша озода, кўркамлигини кўз-кўз қилиб туриши керак. Лекин бизда баъзан шаҳар эгалари топилмай қолади. Режасиз уй қурамиз, асфальт йўлларни кўпориб, чуқур кавлаймиз, чала биноларни ойлаб-йиллаб ташлаб кетамиз. Масалан, Оҳангарон шаҳарининг катта йўли ёқасидаги бинойидек ошхона биносини қайта таъмирлаш мақсадида бузиб, вайронага айлантиришди. «Березка» магазини олдидаги чала иморатнинг эшик-деразалари ҳам қолмаган. «Ором» ошхонаси атрофи ахлат чиқиндилари билан қуршаб олинган. Шаҳар боғи ичидаги чойхонада чой эмас, арақ, вино ичишади.

Бу аҳволни шаҳар бошлиқлари, умумий овқатланиш комбинати раҳбарлари билишмайдими? Албатта, билишади. Лекин билиб туриб чора кўришмайди. Бизга хат йўллаган Улуғ Ватан уруши қатнашчиси **Карим Ёров** ана шу ҳақда куйиниб ёзади.

Агар биздаги катта-кичик раҳбарлар бирор кун хизмат машиналаридан воз кечиб, тиқилинч автобусларда юришса, гоҳо пиёда қолиб, йўл азобини тортишса эртасигаёқ, бонг уриб автобуслар кўпайтириларди. Афсуски кўпларининг автобусларга иши тушмайди. Бўлмаса Соғлом қишлоғи билан Ангрен шаҳар бозори ўртасида бор-йўғи кичкина автобус эмас, бир неча катта автобус қатнаётган бўларди. Ҳолбуки, қишлоқ меҳнаткашлари шаҳар аҳолисини узлуксиз қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаб туришади. Йўллар ҳам нобоп. Шаҳар йўл қурилиш бошқармаси бошлиқлари бу йўлни ўтган йилдаёқ тузатиб берамиз, дейишганди. Депутатлар эса ҳамон жим турншибди. Ишчи **Ўрол Жўраев** бизга ёзган хатида ана шу жимликнинг сабабини билиб беришимизни сўраган. У яна шаҳарнинг «Кўктерак» даҳасида қурилган дўконнинг бир неча ойдан бери ишга тушмаётганидан ҳайрон бўлибди.

«Шу ноҳиядаги Кўчбулоқ қўрғонида кутубхона йўқ, у ҳозир жуда зарур бўлиб турибди,— деб ёзади **М. Муҳаммедов.**— Бизга ёрдам беринг».

Тошкентлик муштариймиз, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси **Чингиз Маҳкамов** шикоятидан: «Бундан 40—50 йиллар олдин шаҳримизнинг ҳар бир даҳасида шарқона услубдаги ҳаммомлар бўларди. Ҳозир негадир улар камайиб кетди. «Юнусобод» мавзесининг 14—15-даҳалари ҳамда «Қизил деҳқон» маҳалласи оралиғида бизга хизмат қилиб турган шарқона услубдаги ҳаммом 1986 йилдаги ёнғинда ишдан чиқди. Уни тиклаб бериш тўғрисида кўп жойларга арз қилдик. Фойда бўлмади. Бўш ётган жойга эса дарров эга чиқди. Бу ерда «Баҳодир ошёни» кафе-кооперативи қурилди. Бизга кафе эмас, ҳаммом керак».

Оҳангарон ноҳияси, «Дўстлик» қишлоқ Совети ҳудудидаги Парписой қишлоғида истиқомат қилувчи муштариймиз **Абдужаббор Абилов** қишлоқда қулай шароитлар йўқлиги, мактаб биноси авария ҳолатида эканлигини ёзиб юборган. Калинин ноҳиясидаги «Ўзгариш» қишлоқ Совети ходими **Вазира Собирова** эса Охунбобоев кўчасининг ғирт «етим» бўлиб қолганлигидан шикоят қилган. Гап шундаки, илгари у «Ўзгариш» қишлоқ Советига қарашли эди. Энди Сергели ноҳияси ихтиёрига ўтди. Симёғочларга чироқ ўрнатилмаган. Телефон йўқ. Бирор ғап бўлса «Самарқанд» автовокзалига югуришар экан.

Шунингдек муштарийларимиздан ангренлик Т. Шералиев, Н. Пусуромонқулова, Калинин ноҳиясидан И. Султонов ва бошқалар ҳам бугунги кунда жойларда амалга оширилаётган хайрли ишлар билан бирgalикда аҳолини қийнаётган муаммолар тўғрисида мактублар ёзиб юборишган.

Хуллас, шунақа гаплар. Баъзи раҳбарларни рўзномаларга ёзиб, сал туртиб қўймасангиз, ўзларича иш тутмайдилар, одамлар орасига бормайдилар. Баъзи депутатларнинг иши битиб, сайловчиларини ёддан чиқариб юборишган. Лекин халқ ёдидан чиқармайди: у ким қандайлигини зимдан кузатиб юраверади, охири хулосасини айтади, ўзи ишонганига эргашади. Шуни унутмайлик.

Э. ҚОСИМОВ.

Йилига 450 минг сўм сарфланяпти

БУ АВТОМОБИЛЬ корхонаси жамоаси халққа транспорт хизмати кўрсатишга ихтисослашган. Ҳар куни эрта тонгдан дарвозасидан юзлаб турли маркадаги автобуслар, таксилар чиқиб, белгиланган йўналишлар томон йўл олади. Жамоа қанчалик кенг кўламли хайрли ишни бажараётганлигини тасаввур қилиш учун шу кифояки, унинг транспорт воситалари биргина Чирчиқ ичида йигирма еттита йўналиш бўйлаб қатнамоқда. Транспортчилар шаҳарнинг барча даҳалари ўртасида қатнаяпти.

Айни вақтда шаҳарлараро йўналишлар бўйлаб қатнаётган автобуслар ҳам кам эмас. Йўловчиларни йигирмадан ортиқ шаҳар-қишлоқларга элтиб, узоқларини яқин қилишмоқда. Бир кунда уларнинг меҳнатидан юзларча минг меҳнаткаш фойдаланяпти. Корхонада намунали йўналишлар, ижара, хўжалик ҳисоби асосида ишлаётган ҳайдовчилар, бригадалар кўпайиб бормоқда.

Бир сўз билан айтганда корхона ҳайдовчилари шарафли вазифани бажаришяпти. Унинг ўзига яраша масъулияти ҳам бор. Улар хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш учун янги-янги имкониятлар қидириб топишяпти. Лекин барибир кўнгиллари доим тўлаётгани йўқ. Ишдаги барча камчиликларни бартараф этишолмаяпти. Лекин жамоа ишчи-хизматчиларни меҳнатнинг пировард натижасидан моддий манфаатдорлигини оширишга алоҳида эътибор бераяпти. Бундай шароитда қанча соз ва сифатли ишланса шунча кўп наф кўрилади. Шу сабабли виждонан, сидқидилдан ишлаётган ҳайдовчилар сафи кенгаймоқда.

Корхона маъмурияти, касаба уюшмаси қўмитаси транспортчиларнинг меҳнат шароитларини яхшилаш масалаларига эътиборни кучайтирмоқда. Шу мақсадда қатор тадбирлар амалга оширилди. Уларнинг кўпчилиги жамоани ижтимоий тараққий эттиришга қаратилганлиги билан диққатга сазовордир. Бу ерда жумҳурият автомобиль транспорти корхоналари ичида биринчи бўлиб сауна қурилган эди. У мана йигирма йилдан бери транспортчилар хизматида. Маршрутдан ҳориб қайтиб келгандан кейин саунада бирпас бўлиш дарҳол чарчоқни тарқатади.

Жамоадаги турли хизмат кўрсатувчи корхоналар йилдан-йилга кўпаймоқда. Биргина озиқ-овқат магазини хизматидан ҳар куни юзлаб транспортчилар баҳраманд бўлишяпти, рўзғор учун керак бўлган аксарият маҳсулотларни шу ердан харид қилишмоқда. Ошхона ҳам бирмунча кенгайтирилди. Ҳозир унда бир йўла бир юз йигирма ишчи-хизматчи тановвул қилиши мумкин. Юз ўринли чойхонани туну кун ишлайди, деса бўлади. Унинг эшиклари эрталаб соат олтидан тунги соат ўн иккигача очиқ.

Касаба уюшмаси ва қайта қуриш

Ҳар бир автоколоннада дам олиш хоналари бўлиб, улар шинам қилиб жиҳозланган. Телевизорлар, радиоприёмниклар бор, рўзнома-ойнома тахламлари қўйилган, истаганлар шахмат-шашка ўйнашлари мумкин.

Автомобилчилар учун яна бир қулайлик яратиляпти. Бўстонлиқ ноҳиясининг Сойлиқ қишлоғи яқинида жамоа учун дам олиш минтақаси барпо этиляпти. Ҳозиргача бу ерда учта йиғма уй қурилди. Уларда бирйўла ўнга яқин транспортчилар оилалари билан дам олишлари мумкин. Бундан ташқари шанба-якшанбада икки кунлик дам олиш ҳам уюштирилади.

Ёрдамчи хўжалик ҳам транспортчиларни чорвачилик маҳсулотлари, айниқса гўшт билан таъминлашни бироз бўлса ҳам яхшилашга ёрдам бераяпти. Унда юзлаб чўчқалар гўшт учун бўрдоқига боқиляпти. Улар асосан шаҳардаги гўшт комбинатига топширилиб, унинг ўрнига қорамол ёки қўй гўшти олинмоқда ва автомобилчилар ўртасида тарқатиляпти. Ҳозиргача ёрдамчи хўжаликда ҳар бир ишловчи ҳисобига ўн икки килограммдан гўшт тўғри келмоқда. Хўжаликни янада кенгайтириш режалари тузиляпти. Ҳатто колбаса цехи қурилиши ҳам назарда тутиляпти. Бироқ ҳозирча бунинг учун асбоб-ускуналарни топиш қийин бўлмоқда.

— Корхонамизда кейинги вақтларда йилига 450 минг сўм атрофидаги маблағ турли жамғармаларга ажратилмоқда,— дейишди касаба уюшмаси қўмитасида.— Унинг аксарияти ижтимоий тараққиётга, ишчи-хизматчиларни моддий рағбатлантиришга сарфланмоқда. Бунинг устига касаба уюшмаси қўмитаси ҳам ўз йўли билан ишчи-хизматчилар ҳақида ғамхўрлик қилмоқда. Уларни дам олиш уйлари ва санаторийларга боришлари, саёҳатларда бўлишлари учун бепул, имтиёзли йўлланмалар билан таъминламоқда. Бунинг учун касаба уюшмаси қўмитаси йил бошидан бери ўнларча минг сўм маблағ сарфлади. Зарур бўлиб қолганларга анчагина миқдорда моддий ёрдам кўрсатилди.

— Ҳайдовчиларимизнинг меҳнат шароитларини яхшилашга қаратилган бошқа қатор тадбирлар ҳам амалга оширилган,— дейди автотранспорт корхонаси директори Эркин Маърупович Йўлдошев.— Лекин уларни етарли деб бўлмайди. Бу соҳада ҳали кўп иш қилишимиз керак. Шу мақсадга қаратилган туркум чораларни белгилаб олдик. Эндиликда уларни амалга оширишга киришяпмиз. Бу шубҳасиз ишлаб чиқаришга ижобий таъсир кўрсатади. Тажриба шундан далолат бериб турибди. Шу сабабли бундай хайрли ишларга маблағ сарфлашни муттасил кўпайтириб борамиз.

М. МИРҲАМИДОВ.

● *ЎзТАГ материалларидан*

ОЛИЙ МАКТАБДА ЖАМИЯТШУНОСЛИК ФАНИ

28 ноябрь куни Тошкентда очилган жумҳурият кенгаши олий ўқув юртларида ижтимоий фанлардан дарс беришни қайта қуриш муаммоларига бағишланган. Унда Ўзбекистондаги, шунингдек бошқа жумҳуриятлардаги олий ўқув юртлари ва илмий тадқиқот муассасаларида совет ҳуқуқи, ижтимоий-сиёсий ва тарихий фанлар соҳасида иш олиб бораётган олимлар, мутахассислар қатнашмоқда.

Кун тартибига олий ўқув юртларида ҳозирги замон социализми, сиёсатшунослиги, социологиядан назарий дарс бериш дастурлари лойиҳаларини муҳокама қилиш киритилган. Ёш мутахассисларни уларнинг бўлажак касбларини ҳисобга олиб, гуманитар ва ижтимоий-сиёсий жиҳатдан тайёрлашнинг янги системасига ўтиш йўлларини кўриб чиқиш мўлжалланмоқда. Ялпи ва алоҳида-алоҳида мажлисларда талабаларга таълим беришнинг, сиёсий иқтисод, фалсафа, тарих, бошқа ижтимоий фанларни ўрганишда техникавий воситалар ва конпьютерлардан фойдаланишнинг янги шакл ва усулларини муҳокама қилиш ҳам режалаштирилган.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов нутқ сўзлади.

ХОВОСГАЧА БОРАДИ

27 ноябрь куни «Ўзбекистон» бекатидан «Ховос» бекатигача электр поездларининг мунтазам қатнови бошланди. Бу икки томонлама фойда беради: темирйўлчилар электр қуввати билан юрадиган поездлардан фойдаланиш имкониятига эга бўладилар, Тошкент ва унинг теварак-атрофи аҳолиси яшайдиган жойларнинг эса об-ҳаво-иқлим шароитларига зарар етказилмайди.

Авваллари «Ўзбекистон» бекати ўзига хос юк тушириб, юк ортиладиган жой бўлганди. Гап шундаки, поездлар Ченгелдидан бу ерга электр қуввати билан юрадиган машиналарда келарди, Ховосгача бўлган йўлда эса тепловозлардан фойдаланилар эди. Энди «шатакчиларни» ўзгартиришга зарурат қолмади. Ченгелдидан Ховосгача бўлган 240 километрли йўл тўла электрлаштирилди.

Ўрта Осиё темир йўлида электрлаштириш ишлари давом этмоқда. Ҳозир Самарқанд ва Қўқон йўналишларидаги йўллар электрлаштирилмоқда.

ЯНГИ ТУРДАГИ МАҲСУЛОТЛАР

«Ўзбитхим» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходимлари янги турдаги маҳсулот ишлаб чиқара бошладилар. Ҳозир тайёрланаётган «Лотос», «Кристалл», «Био-С» кукунсовунлар қаторига «Тандем» кир ювиш кукуни ҳам қўшилди. Уни тайёрлаш усули «Химпроект» Бутунииттифоқ илмий-тадқиқот илмгоҳида ишлаб чиқилди. Тошкентлик кимёгарлар йил охиригача жумҳурият савдо тармоғига жами 28 минг тоннадан кўпроқ кукунсовун етказиб берадилар.

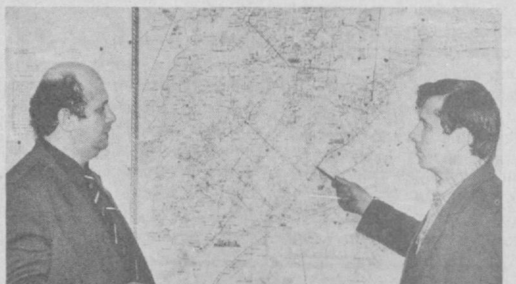

● Тошкент шаҳар ижроия қўмитаси ҳузуридаги «Таштеплокоммунэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси иситиш тармоқлари ва қозонхоналарни тузатиш бўйича шаҳар дастурида белгиланган ишларни тўла амалга оширди. Режадаги 45 та ўрнига 66 та қозонхона тўла тузатилди. 106 та қозонхонада яроқсиз ҳолга келган асбоб-ускуналар янгиланди. Зарур бўлган жойларда электр анжомлари тузатилди, дудбўронлар алмаштирилди. Суратларда: бирлашманинг бош директори М. Қосимов (чапда) ва 4-тузатиш-қурилиш-монтаж бошқармаси бошлиғи М. Вандер келгусида қилинадиган ишлар ҳақида суҳбатлашмоқдалар, (ўнгда) юқори малакали электр пайвандчи Абдукарим Лаптев меҳнатда кўпчиликка намуна бўлмоқда.

Суратчи А. Ризқиев.

«БАНК ЯНГИЛИКЛАРИ»— ИШБИЛАРМОН КИШИЛАРГА

Мамлакатимизд а г и энг катта тижорат банки — «Шарқ» ойлик «Банк янгиликлари» деб аталган журнални чиқара бошлади. Уни нашр этишда Тошкент бўлимининг ходимлари қатнашмоқдалар. Мазкур бўлим мамлакатда амал қилаётган 23 та бўлимнинг энг каттаси ҳисобланади. Янги журналда эндигина иш бошлаётган банкчиларга тавсиялар берилади, халқаро ҳамкорликка доир кўплаб фойдали ва қизиқарли ахборотлар эълон қилинади.

Муҳарририятга хат

АЛОҚА ҚАЧОН ЯХШИЛАНАДИ?

МЕНИ ушбу мактубни рўзномага йўллашга мажбур қилган нарса қишлоғимиздаги ижтимоий муаммоларнинг кундан-кунга тўпланиб бораётганлигидир. Айниқса, халқимиз телефон алоқасидан жуда қийналмоқда. Ўзи саноқли жойга ўрнатилган телефонлар ҳам бир кун ишласа ҳафталаб ишламаяпти. «Чорвоқ» давлат хўжалигининг 153-сон буйруғи билан «Сигнал» кооператив жамоасига 100 та хонадонга телефон ўрнатиш учун 5926 сўм пул ўтказилган эди. Шартномага мувофиқ бу иш 1990 йилда тўлиқ тугалланиши лозим эди. Буни эшитганимизда беҳад қувондик. Афсуски, йил якунланяпти ҳамки на кооперативчилардан, на телефондан дарак йўқ.

Қишлоғимиздаги муаммо фақат телефон эмас. Кўчаларимизнинг аҳволи ҳам жуда ёмон. Айниқса, ёғин-сочинли кунларда лойгарчиликдан жуда қийналамиз. Катталар-ку, бир амаллаб юришмоқда, аммо мактаб болаларига қийин. Бу масалани бир неча марта кўтардик. Хўжакентдаги йўл қурилиши бошқармасининг Бурчмулладаги бўлимига бу кўчани асфальтлаштириш юзасидан қишлоқ Шўроси маблағ ўтказди. Буни қарангки, бу иш ҳам йўлда қолиб кетди.

Жумҳурият Президентининг қишлоқ аҳолисини ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш бўйича Фармони эълон қилинганига ҳам анча бўлди. Афсуски, бизда бу масала жуда сусткашлик билан ҳал этилмоқда. Ҳеч бўлмаса қишлоғимиз аҳлини кўмир ва ўтин билан таъминлашни ўйлаб кўриш керак. Бир сўз билан айтганда биз юқоридаги мутасадди ташкилотлардан Боғистон қишлоғидаги аҳволдан бир бор хабар олиб, мавжуд муаммоларни бартараф этишда кўмак беришларини жуда истар эдик.

Бўстонлиқ ноҳиясидаги Боғистон қишлоғи аҳолиси номидан

Т. МАШРАБОВ

ЕР МУДДАТИДА ҲАЙДАЛДИ

Ўрта Чирчиқ районидаги 195 нафар суворий ўзлари минган ҳайдов тракторларини бирин-кетин манзилгоҳларига келтириб қўйдилар.

Механизаторлар жасорат кўрсатиб меҳнат қилишди: 23350 гектар суғориладиган ернинг режалаштирилган 17 минг гектари сифатли шудгордан чиқарилди. Ҳар бир механизатор юксак иш унумдорлигига эришди. Бу йил шудгорлаш мавсумида янгича иш услуби қўлланилди. Давлат кооператив бошқармасида ҳар бир хўжаликка тезкорлик билан техника ёрдами кўрсатадиган мутахассислар навбатчилик қилдилар. Энг муҳими, ер кечаю-кундуз ҳайдалиб, механизаторлар иссиқ овқат ва бошқа асбоб-анжомлар билан таъминланиб турилди.

Шуни айтиш керакки, ҳайдовчилар биринчи марта сифатли ҳайдалган ҳар гектар ер учун 10 сўмгача ҳақ олдилар. Охунбобоев, Ким Пен Хва, Энгельс номли ҳамда «Ленин йўли», «Северний маяк» жамоа хўжаликлари механизаторлари сифатли шудгор қилишда бошқаларга ибрат бўлдилар.

Мамлакатимиз ҳаётидан

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ФАКТЛАР

ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИ ПЛЕНУМИ

ССЖИ журналистлар уюшмаси пленуми бўлди. У ижодий ташкилотнинг еттинчи съездини чақиришга қарор қилди. Бу съезд келгуси йил 6 февралда Москвада очилади. Съезд бошлангунга қадар суверен жумҳуриятлар ижодий уюшмаларининг янги структураси тузилади.

Пленум қатнашчилари оммавий ахборот воситаларининг бозор муносабатлари шароитида моддий-иқтисодий фаолияти ҳамда журналистлар ташкилотларининг роли масалаларини ҳам муҳокама қилдилар. Пленумда «Союзпечать» идорасига муқобил ташкилот тузиш зарурлиги ҳақидаги фикр кескин қилиб қўйилди.

АРМАНИСТОНДА УМУМИЙ АФВ

АРМАНИСТОН жумҳурияти Олий Кенгаши Арманистон мустақиллиги эълон қилинганлиги муносабати билан умумий афв тўғрисидаги Қонунни қабул қилди. Бу катта сиёсий аҳамиятга эга бўлган воқеа ҳисобланиб, у биринчи гуруҳ ногиронлари, ҳомиладор аёллар, ахлоқ тузатиш ишларига ҳукм қилинган шахсларга тааллуқлидир. Оғир жиноят қилган кишилар жазодан озод қилинмайди.

ОЧЛИК ЭЪЛОН ҚИЛГАНЛАРГА ЖАРИМА

ТОЖИКИСТОН ССЖ Олий Кенгаши Раёсати «Фавқулодда ҳолат шароитида ошкора очлик эълон қилганлик ва пикетчилик қилганлик учун жавобгарлик тўғрисида» фармон қабул қилди. Бу ҳужжатга кўра ошкора очлик эълон қилганлар ва норозилик билдириб кўчага чиққан кишиларга 100 сўмдан 1000 сўмгача миқдорда жарима солинади ёки улар икки ойгача муддатга ахлоқ тузатиш ишларига юбориладн. Ана шу буйруқ асосида Тожикистон Демократик партиясининг етакчилари жавобгарликка тортилдилар. Улар Душанбеда ошкора равишда очлик эълон қилиб, жумҳурият Олий Кенгаши биноси олдида норозилик йиғилиши ўтказишни мўлжаллаган эдилар. Улар Тожикистон Демократик партияси таъсис съезди ўтказилиши ман қилинишига қарши норозилик тарзида шундай қилмоқчи эдилар.

500 МИЛЛИОН ДОЛЛАРЛИК ИНШООТ

МОСКВА шаҳар ижроия комитети магнит ёстиқчада қатнайдиган поездлар учун махсус йўл қурилиши лойиҳасини кўриб чиқмоқчи. Бу йўл «Шереметьево» тайёрагоҳини Халқаро савдо маркази билан боғлайди.

Мўлжалланаётган йўл 34 километр узунликда бўлади. Лойиҳани амалга ошириш учун акционерлик жамияти ташкил қилинмоқчи. Шу мақсадда «Трансрапид» немис фирмаси ва Япониянинг «НССТ» фирмаси билан ҳужжатлар имзоланди. Лойиҳа қиймати 500 миллион доллар баҳоланмоқда. Мамлакатимиз ташкилотлари ҳозирча узил-кесил фикрга келганлари йўқ.

ХАЛҚ ДЕПУТАТИНИНГ БАЁНОТИ

ШУ йил 17 ноябрда Украина Олий Кенгаши биносида жумҳурият халқ депутати Степан Хмара қамоққа олинган эди. У «6—7 ноябрда Киевда тартибсизликлар ташкил қилишда айбдор» деб топилган эди. У Киевдаги турмада ётиб «жиноий ишни тўқиб чиқарганликка қарши норозилик белгиси сифатида» муддатсиз очлик эълон қиламан, деб баёнот юборди.

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

УКРАИНА билан Туркманистон ўртасида 1990—1995 йилларда иқтисодий, савдо ва маданий ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим имзоланди. Бу битим жумҳуриятлар ўртасида мавжуд анъанавий маҳсулотлар етказиб бериш шартномаларини сақлаш билан бирга янгидан хўжалик ва савдо алоқаларини йўлга қўйишни ҳам назарда тутади.

ШОИР УЙ-МУЗЕЙИ

Смоленск шаҳрида атоқли совет шоири Александр Твардовский оиласининг хотира музей-хонадони очилди.

(МАТБУОТ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА).

Мамлакатимиз ҳаётидан

• ОБУНА—91 •

УМИДБАХШ САБОҚ

ГАПНИНГ индаллосини айтганда, бу йил обуна иши қийинчилик билан ўтди. Бунинг сабаблари ҳаммамизга аён, албатта. Шунга қарамай рўзномамизнинг ҳақиқий дўстлари, жонкуярлари оғир дамда бизни қўллаб-қувватлашди. Улар обуна ишига бажонудил бош қўшишди, унинг муваффақиятли якунланиши ҳақида астойдил қайғуришди. Ҳар ким қўлидан келганча, имкони борича обунага холисониллло ёрдам беришга интилди. Мана ниҳоят муштарийларимизнинг рўзнома ва ойномаларга тўлиқ ёзилишлари учун берилган қўшимча вақт тугаяпти.

Хўш, натижа қандай? У ҳозир бизни қаноатлантира оладими? Нимадан ютдигу, нимадан ютқаздик? Ана шу саволларга сўнгги бор жавоб олиш учун Ғалаба ноҳиясига йўл олдик.

«Союзпечать» бўлими кўздан панароқ ерда жойлашган бўлишига қарамай, одамлар билан гавжум. Эшикдан кириб-чиқиб турган обуначилар ва жамоатчи матбуот тарқатувчиларнинг кети узилмайди. Уларнинг ҳар бири билан жавоб-муомала қилишнинг эса ўзи бўлмайди. Минг хил савол, минг хил сўров...

Бўлимда бор-йўғи уч киши меҳнат қилади. Мудир Р. Малова, ходимлар Л. Г. Перашкова ва И. А. Черницоваларнинг юмушлари ҳозир бошдан ошган. Ҳар кунги почтани саралаш, кундалик рўзнома ва ойномаларни савдо дўкончаларига жўнатиш, обуначиларни қабул қилиш, обуна қоғозларини расмийлаштириш, уларни тартибга солиш ва ҳоказоларга вақт етишмайди. Шунинг учун улар кўп ишларни уйга олиб кетиб, бажариб келишади. Бўлим мудирининг суҳбатга чор-ночор рози бўлишининг сабаби ҳам шундан эди.

— Раиса Афанасьевна, бугунги кунгача (26 ноябрь) «Тошкент ҳақиқати»га қанча одам ёзилибди, айтиб беролмайсизми?— сўраймиз ундан.

— 1675 та,— лўнда жавоб қилди у стол устидаги даста-даста обуна қоғозларига кўз қирини ташлаб.— Мана ўзингиз кўриб турибсиз, обуначиларнинг ҳамон кети узилмаяпти. Кўпчилик «Тошкент ҳақиқати»га ёзиляпти. Ўтган йилги даражага етиш учун бор-йўғи 60 нусхача қолди, холос. Ишончимиз комилки, бу йил рўзномангиз муштарийлари сони бултургидан кўра анча ошади.

Раиса Афанасьевна ноҳияда обунанинг бориши ҳақидаги маълумотномани олдимизга суриб қўйди. Унга синчков кўз югуртириб янги рақамларни аввалги йилдагига чоғиштира бошладим. Маълум бўлдики, бу йил рўзнома ва ойномаларга ёзилишда ноҳиядаги бир қанча хўжалик ва ташкилотлар энг юқори кўрсаткичларга эришганлар. Масалан, фақат «Тошкент ҳақиқати»га ёзилганлар сони бу йил ўтган йилгига нисбатан «Коммунизм» шўро хўжалигида 77 тага, «ЎзССЖ беш йиллиги» шўро хўжалигида 60 тага, «Огонёк» шўро хўжалиги-заводида 42 тага, Энгельс номли жамоа хўжалигида 41 тага, Ленин, Свердлов ва Димитров номли хўжаликларда 20 тадан зиёдроққа ўсган. Ноҳия марказий касалхонаси ва ноҳия ички ишлар бўлимида ҳам рўзномамиз муштарийлари сони анча ортган. Аммо, шу билан бирга шундай хўжаликлар ҳам борки, уларда мутлақо бунинг акси рўй берди. Хўш, нега шундай бўлди?

— Аввало бунга бизнинг ўзимиз сабабчимиз,— дейишди ноҳия «Союзпечать» ходимлари.— Каталоглар жуда кеч берилди. Масалан, бу йил мактаблар биронта ҳам каталог ололмади. Қулай вақт, шарт-шароит қўлдан бой берилди. Умуман обунани барвақт, февраль ойида бошлаш айни муддао бўлур эди.

— Тонгги рўзномалар вақтида олинадими? Улар билан савдо қандай аҳволда?

— Кундалик рўзномалар ҳар куни эрта билан олиб келинади. Вақтли матбуот обуначиларга ва савдо дўконларига ўз вақтида етказиб берилади. Бизда куз, қиш ва баҳор ойларида рўзномалар жуда чаққон харид бўлади. Савдо дўконларимизда биронта рўзнома сотилмай қолганини эслолмаймиз. Аксинча эски жаридаларни аҳолига сотишда киоскачиларимиз оққўрғонлик ва чинозлик ҳамкасбларига яқиндан ёрдам бериб келишади. Шундан хулосага келиб айтмоқчимизки, бизнинг ноҳиямизда савдо дўкончаларига қўшимча 25 минг нусхада матбуот нашрларини чиқариш мумкин.

Ҳозир ноҳияда 12 та «Союзпечать» дўкончалари ишлаб турибди. Шундан учтаси марказда, қолганлари шўро ва жамоа хўжаликларида жойлашган. Яқинда Солдатское луб заводида яна бир шинам дўконча ишга тушди. Бу — муштарийларимизга муносиб совғадир.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

• МУЛОҚОТ •

• «Мушоира—90»

ҚАЛБ ҚЎШИҚЛАРИ

Музаффар ТУРОБОВ ССЖИ Журналистлар уюшмасининг аъзоси ва Ўзбекистон ССЖ журналистлар уюшмаси мукофотининг лауреати. Шунингдек у «Умр чиройи», «Учқур хаёл», «Қурувчи бўламан», «Сув келтирган азиз» каби тўпламлар муаллифи ҳамдир. Унинг талайгина шеърлари асосида яратилган қўшиқлар радио тўлқинлари ва зангори экран орқали ижро этилади. Қуйида шоирнинг шеърларидан намуналар эълон қилмоқдамиз.

ОНАМНИ ЭСЛАБ

Тақдирдан ҳам тўйиб кетдим хўп,
Наҳот сизни менга кўрди кўп?
Элликдан ҳам ошди-ку, ёшим,
Тушларимда силайсиз бошим,
Қайтмадингиз эсиз, онажон.

Билмам дилда ўйлабон мени,
Еру кўкка ишонмай мени,
Аста-секин оларкансиз тин,
Дер эдингиз орқамда қолгин.
Қайтмадингиз эсиз, онажон.

Қайтмадингиз, сиздан оҳ қолди,
Қалбдан оғриқ — бир гувоҳ қолди.
Ортингизда қолдиму ўзим,
Нола ёшга жиқ тўлди кўзим.
Қайтмадингиз эсиз, онажон.

Бойчечак ҳам кўтармоқда бош,
Юз кўрсатди чучмома ювош.
«Қурей»лашиб қайтди турналар,
Аммо менинг бағрим тирналар:
Қайтмадингиз бир сиз — онажон.

Чарх урмоқда қалдирғоч яна,
Яна баҳор қилур тантана
Ял-ял ёнар қирларда лола
Лек кўнглимда армону нола:
Қайтмадингиз бир сиз — онажон.

Менинг борар жойим ҳам ўша,
Қўним топар жойим ҳам ўша.
Ёнингизга бормагунча то
Дард, афғоним билмас интиҳо
Қайтмадингиз бир сиз — онажон!

ИНСОФ

Бир пиёла чойдир гапга баҳона,
Чоллар суҳбатига йўқдир ниҳоя.
Ҳар ким хаёл суриб ёна ва ёна,
Сўзларкан чиқарар ўзича ғоя:

«Токи курра узра яшаркан одам,
«Инсоф сўзи ҳали ўчмас луғатдан.
Аммо тугаётган каби нурсиз шам,
Ҳаётдан йўқолиб борар, у, аттанг.

Ҳа, тақсир, овора бўлманг ахтариб,
Зинҳор ўйламангким уряпти деб лоф.
Инсоф мўл деб қани қуйсак мақтаниб,
Совун, қанддек камёб, қолмади инсоф».

Ишлаган тишламас аксар ҳолларда,
Ишлаган бирову, тишлаган биров.
Ҳикмат кўп мана шу доно чолларда,
Уларнинг сўзида деймон жон бор-ов!

ҒОЛИБЛИК ШАВҚИ

Ҳали уч яшарга тўлмаган ўғлим,
Ойнаи жаҳонни кўрар каттадек.
Ростакам урушни кўрмаган ўғлим,
Томоша қилару, ўтиролмас тек.

Экранда акс этар жанговар лавҳа,
Отлар дупури-ю суронли йиллар
Шиддатли жанг пайти, оловли жабҳа
Ўтли отишмалар, бўронли йиллар.

Ёв устига юриш қилгандек шу чоқ
«Ёғоч от»ига у миниб олади.

Кўрганига тақлид қилар қўзичоқ,
«Тўппонча»син дарҳол ишга солади.

Гўдак-да, на илож, нақ мени пойлаб,
«Душман- солдати»ни отган бўлади.
Гоҳида йиғилар, сунъий вой-войлаб,
Мисоли ўқ тегиб ётган бўлади.

Турару олдинга интилар яна,
«Армуғони» жадал қистайди шу тоб.
Жажжи қалби аро тўфон, пўртана
Ғанимин енгмоқни истайди шу тоб.

Урушни ўйин деб билар, бола-да,
Ғолиблик шавқидан завқи бир жаҳон.
Аммо мен ўйлайман ёруғ оламда,
Катталар «ўйини» кўрмасин инсон!

ҚУТЛОВ

Синглим Машкурахонга

Туғилган кунингни табриклаб синглим
Қутлов сўзларимни тўкдим қоғозга.
Камарбасталигинг тан олмайди ким,
Ишларинг лойиқдир рағбат-эъзозга.

Рафиқам дунёдан кўз юмди бевақт
Укам ҳавас қилмас ёшимни мани.
Тақдир аямади, қилмади шафқат
Ҳаёт силамади бошимни мани.

Қарши ол юзинчи баҳорни аммо,
Мен каби элликка тўлмагин синглим.
Тўрт мучаланг омон бўлсину, сира
Ҳаётда зор-абгор бўлмагин синглим.

Вақт ўтар мен бўлмай балки оламда,
Сарғайган қоғозга қараб қоларсан.
Не кайфият кечмас, ахир, одамда
Шу шеъримни ўқиб ўйга толарсан.

Онам етолмаган кунларга сен ет,
У яшай олмаган умрни яша.
Турмушинг орзулаб ҳавас этсинлар,
Ким бўлса мабодо ҳаётга ташна.

ДУНЁДА ЙЎҚ

Менимча сендан ўзга гулжамол дунёда йўқ,
Маҳбубамдек дилором, баркамол дунёда йўқ.
Чарх уриб кездим олам гулшанларини бир-бир,
Тополмадим, во ажаб, сўзи бол дунёда йўқ.
Ойга этайми нисбат, бу ахир кўҳна ташбиҳ
Сендайин қоши ҳилол, безавол дунёда йўқ.
Оловми, кулча дейму ва ёки қирмиз лола,
Ўйласам, сенингчалик юзи ол дунёда йўқ.
Қиёсга борму ҳожат, беҳуда изланишлар,
Ўзингдек сарву қомат, қад камол дунёда йўқ.
Не тонгки, дил-дилимиз бир-бирга бўлди пайванд,
Мен каби сенга шайдо, мафтун, лол дунёда йўқ.
Муҳаббат шаробидан сархушу Музаффармиз,
Менинг-чун бундан ўзга бахт-иқбол дунёда йўқ.

Музаффар ТУРОБОВ.

ХАЛҚ ҒАМИДА

КАЛИНИН ноҳиясидаги Калинин номли жамоа хўжалиги бир пайтлар вилоятдаги йирик, донгдор хўжаликлардан бири эди. Орадан кўп вақт ўтди. Тошкент шаҳри кенгайди, унинг халқа йўл ичкарисидаги каттагина қисми шаҳарга қўшилиб кетди. Ҳозирги кунга келиб 452 гектар ҳайдаладиган экин майдони қолди холос. Аммо, айни кунларда мана шу мўъжаз хўжаликда катта ишлар амалга оширилмоқда. Деҳқонларга берилган эркинлик, яратилган шароит туфайли сабзавот экилган майдонларининг ҳар гектаридан олинаётган ҳосилдорлик кескин кўтарилди. Бунга мутаносиб равишда деҳқоннинг даромади, манфаатдорлиги ошди. Биз хўжалик раиси Рашид Каримов билан ишлаб чиқариш ҳақида эмас, балки инсон омили, деҳқон ҳаёти, турмуши, меҳнати, қадри ва қишлоқ муаммолари ҳақида суҳбатлашдик.

— Рашид ака, шаҳар чегараси кенгайган сари сиз раҳбарлик қилаётган хўжаликнинг экин майдонлари тобора қисқариб кетибди. Бу ерда аҳоли зич яшаркан, шу кунларда ва келгусида аҳолини иш билан таъминлаш учун нималар қилинаяпти?

—Жумҳуриятимиз Президентининг аҳолига ер участкалари бериш ва уларни иш билан таъминлаш тўғрисидаги фармонлари аввало қишлоқда яшовчи меҳнаткашларнинг турмуш шароитини яхшилаш, уларга ғамхўрлик қилишга қаратилган.

Умр бўйи шу ерда яшаб, ишлаб тирикчилигини шу ерда ўтказган деҳқонга, энди сизга иш йўқ, дейиш ҳам инсофдан эмас. Шу боис ички имкониятларни қидириб топаяпмиз, қўшимча иш жойлари ташкил қилиш чора-тадбирларини кўраяпмиз. Олти гектарлик иссиқхона қурилиши бошлаб юборилган. Фақатгина ана шунинг учун 4 миллион сўм маблағ ажратилди. Иссиқхона битгач 140 киши ишлик бўлади. Бу ерда йилига 1 миллион 200 минг сўмлик маҳсулот етиштирилади. Ана шунда биз фақат ёз-куздагина эмас, балки қиш ва эрта баҳор ойларида ҳам сархил сабзавот сотиш имкониятига эга бўламиз. Режамизнинг аниқлиги, ишнинг пухта ташкил этилганлиги сабабли қурилаётган иссиқхонанинг бир гектарлик қисми шу йилиёқ ишга туширилди. 1991 йилда ана шу жойнинг ўзидан 200 минг сўмлик даромад қилиш мўлжалланган. Даромаднинг маълум қисмини ишчиларга мукофот тариқасида беришни кўнгилга тугиб қўйганмиз. Бундан ташқари режадан ортиқча маҳсулотнинг бир қисмини сақлаш ва эҳтиёж катта бўлган пайтда сотишни мўлжаллаб 100 тонналик сиғимли тузловхона қуриб, ишга туширдик. Айни кунларда бу жойда тузланган карам, помидор, бодринг каби маҳсулотлар сақланмоқда. Бу ишлар аввало аҳолини иш билан таъминлаш ва уларнинг яшаш шароитларини яхшилаш мақсадида қилинмоқда.

Хўжалик бошқаруви ва раҳбарияти сўнгги йилларда ижтимоий масалаларни ҳал қилишга ҳам эътибор билан қарамоқдалар. Жумладан, шу пайтгача 161 кишига ер участкалари ажратиб берилди. Булардан 119 таси колхозчилар, 11 таси фарзандларимизга таълим-тарбия бераётган ўқитувчилар, 31 таси идора ва бошқа ишлар билан шуғулланувчи хизматчилардир. Йил охиригача яна 62 та оилага томорқа бериш режалаштирилган. Бундан ташқари хўжалик марказида ҳар бири 2 тадан оилага мўлжалланган 6 та коттеж қурилмоқда. Шундан 3 таси йил охиригача фойдаланишга топширилади.

Шу йилда хўжаликнинг «Ёш ленинчи» участкасида яшаётган 60 хонадон табиий газ билан таъминланди. Сув қувурлари ётқизилди, 7 километрлик йўл асфальт қилинди ва фойдаланишга топширилди.

Хўжаликда яшаётган ҳар бир хонадонни чорва моллари билан таъминлашни режалаштирдик ва буни қисман амалга оширишга киришдик. Бу йил деҳқон ва хизматчиларга 86 бош бузоқ сотдик. Келажакда ана шу молларни боқувчилар тирик вазнда келишилган нархда хўжаликка сотиши ҳам мумкин.

Чорва молларини боқишда ёрдам тариқасида шу йилнинг ўзида 275 тонна сомон колхозчиларга тарқатилди. Шундан 115 тоннаси Улуғ Ватан уруши, меҳнат ветеранлари ҳамда байналмилал-жангчиларнинг оилаларига хўжалик ҳисобидан бепул берилди.

Хўжалик марказида аҳоли тобора зичлашиб бораётганлиги сабабли ишлаб турган болалар боғчаси талабга жавоб бермай қолди. Ҳозирда ана шу боғчани кенгайтириш мақсадида 100 ўринли қўшимча бино жиҳозланади. Ҳозир ана шу хоналарда таъмирлаш ишлари бораяпти.

Суҳбатдош И. ТОШЕВ.

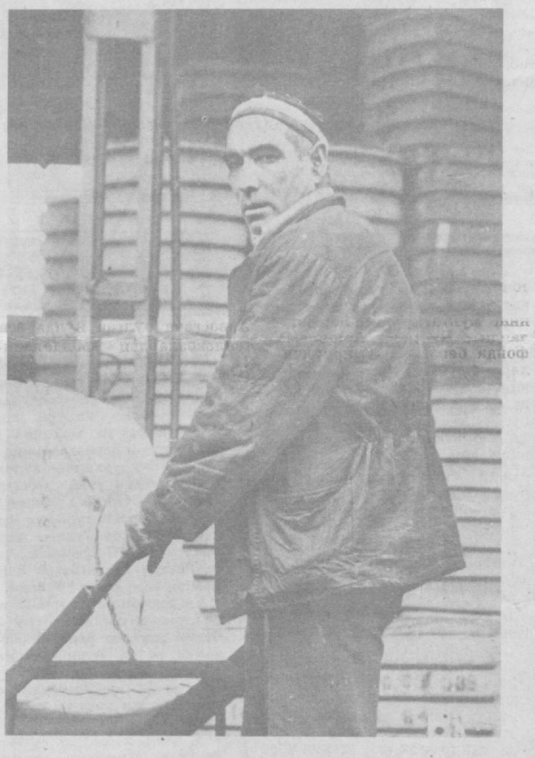

● ҚАҲРАМОН Умаров қарийб ўн беш йилдирки, Чиноз ноҳиясидаги пахта тозалаш заводида меҳнат қилиб келаяпти. Ўз касбининг устаси ана шу давр мобайнида кўплаб шогирдлар етиштирди. Илғор ишчи айни кунларда вилоятимиз пахтакорлари териб олган «оқ олтин»ни қайта ишлашда астойдил меҳнат қилмоқда. Суратда: Қ. Умаров.

Сураткаш: А. РАҲИМОВ.

САБЗАВОТКОРЛАР ЮТУҒИ

Бўстонлиқ ноҳияси сабзавоткорлари давлатга 66 минг 514 тонна сабзавот топшириб, белгиланган режани ошириб адо этдилар. Абай номли, «Қизил ту», Фрунзе номли жамоа хўжаликлари бу ютуққа, айниқса катта ҳисса қўшдилар. Сабзавотчиликда оила пудратига ўтилганлиги жуда қўл келди. Ноҳия бўйича ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 26 тонна помидор, 32 тонна пиёз, 30 тонна карам, 32 тонна сабзи олинди. Қиш ойларида аҳолини таъминлаш учун 4,5 минг тоннадан зиёд сабзавот тайёрланди.

Ноҳия хўжаликларида келгуси йил ҳосили учун пухта замин яратилаяпти. Шудгорлаш қизғин бормоқда.

Илмий лабораториялардан— ишлаб чиқаришга!

«Сувкарам»—ҳам фильтр, ҳам озуқа

Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси Оҳангарон ноҳия бўлими бошлиғи Эркин Толипов ва ноҳия агросаноат бирлашмаси бош зоотехниги Шавкат Эрназаров билан йўлйўлакай чорвачилик комплексларидан чиқаётган оқава сувлар, чиқиндилар ерга сингиб тоза сув ҳавзаларига қўшилиб одамлар саломатлигига нечоғлик зарар келтираётгани хусусида суҳбатлашиб кетдик.

— Хўжаликларимиз бунинг учун минг-минг сўмлаб жарима тўлашаяпти,— дейди Э. Толипов.— Лекин жарима билан табиатни муҳофаза қилиб бўлмайди. Ўзбекистон ССЖ Фанлар Академияси Микробиология институти олимлари тавсия этаётган усул ҳар томонлама фойдали ва қулай. Қани энди бугунги семинарга хўжаликларимиз мутахассислари кўпроқ келишса...

Афсуски унинг айтгани бўлмади. Семинарга ноҳиянинг фақатгина Ворошилов номли, Куйбишев номли совхозлари ва «Бирлик» ижара жамоаси бош зоотехниклари келишган экан, холос.

Институтнинг сув микробиологияси лабораторияси катта илмий ходими, биология фанлари номзоди Рисқали Шоёқубов аввало пистия — яъни «сувкарам» ўсимлигининг мўъжизалари тўғрисида атрофлича тушунтириш берди:

— Бу ўсимлик тропик минтақаларда чучук сувлар юзида ўсади. Манзарали ўсимлик сифатида ботаника боғларида аквариумларда парвариш қилинади. Эндиликда институтимиз олимлари саъй-ҳаракати билан оқава сувларда ўстирилиб микроорганизмларга қирон келтирмоқда. Пистия азот, сульфат, фосфат, хлорид ва турли касаллик қўзғатувчи бактерияларни узун, бақувват илдизи орқали ўзига сингдириб олиб оқавани тозалаб беради. Сувкарам орқали тўлиқ тозаланган сувни истеъмолда фойдаланиш мумкин. Энди ўйлаб кўринг, йирик комплексларда мавжуд оқавани заҳарли моддалардан тозалаш учун фильтрли қурилмалар қуришга миллионлаб сўм маблағ сарфланади. Пистия орқали оқавани тозалаш унга нисбатан ўнлаб марта арзон ва қулайдир. Қулайлиги шундаки, аввалдан тайёрланган оқава сувлари ҳавзаларига пистия кўчатлари ташлаб чиқилади. У жуда тез кўпаяди. Пистия «экилган» ҳавзалар узоғи билан 9—10 кунда тўлиқ тозаланади ва уни истеъмол учун ариқларга оқизиш мумкин.

Шу йил апрель ойида қорамол гўшти етиштиришда вилоятда етакчи бўлган «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхоз-саноат комплекси мутахассислари сувкарам ўсимлигини синаб кўриш учун институт олимлари билан ҳамкорлик қила бошладилар. Олимлардан Рисқали Шоёқубов, Омонбой Ҳасановлар чорвадорларга астойдил ёрдамга келдилар. Дастлаб 10 квадрат метрга «экилган» пистия ҳозир каттагина оқава ҳавзасини тўлиқ эгаллаган.

Биз комплекснинг сувкарам ўсаётган ҳавзасида бўлдик. Чуқурлиги 4—5 метрга борадиган, эни-бўйи 50—60 метр келувчи каттагина ҳавза юзида сувкарам яшнаб турибди.

— Сезаяпсизми, чиқинди ҳиди асло билинмаяпти,— деди менга Рисқали Шоёқубович.— Бу оқава тамоман тоза ҳолга келган. Сувкарамнинг асосий озуқаси заҳарли органик ва минерал моддалар бўлиб, ҳозир унинг илдизлари мустаҳкамланган, япроқлари йириклашган. Ҳозир у ўзидан кўп ҳажмда кислород чиқармоқда. Аэроблар, яъни фақат соф кислород бўлган шароитда яшайдиган микроорганизмлар пайдо бўлиб фаол ривожланмоқда. Пистиянинг вегетация даврида заҳарли микроорганизмларнинг ҳалок бўлиши минг баробар тезлашади.

Дарҳақиқат, одатда бундай чиқинди ҳавзалари ёнида айниқса, иссиқ кунларда димоқни ёрувчи сассиқ ҳидга асло чидаб бўлмайди. Унинг ҳиди узоқ-узоқлардан ҳам сезилади. Лекин қоқ туш чоғи бўлсаям ҳеч қандай ҳид сезилмас, ҳатто биронта пашша ҳам учмас, ҳаво кўкламдагидек соф ва тоза эди.

Рисқали Шоёқубовичнинг айтишича бу янгилик Ғалаба ноҳиясидаги «Сергели» совхоз-саноат комплекси оқава сувларида синаб кўрилгач, олимлар ишончи оқланган. Янгилик ижодкорларига муаллифлик гувоҳномаси берилган. Бу янгилик ҳозирги кунда Коммунистик ноҳиясидаги Жумабозор луб заводи, Калинин ноҳиясидаги Ўзбекистон паррандачилик фабрикаси, Чирчиқ «Электрохимпром» корхонаси ва бошқа йирик завод ва чорвачилик комплексларининг катта-катта оқава сув ҳавзаларида муваффақиятли ишлатилмоқда.

Ихтиро муаллифларидан бири Рисқали Шоёқубов халқ хўжалигини муваффақиятли ривожлантиришга қўшган ҳиссаси учун бу йил Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг кумуш медали билан тақдирланди. Ихтиронинг донғи Иттифоқимиз бўйлаб ва ҳатто чет элларга ҳам кетди. Челябинск чўчқачилик комплекси вакиллари янгиликни жон-жон деб қабул қилишди. Украинада ҳамда РСФСРнинг баъзи вилоятларидаги чорвачилик ва саноат корхоналари ҳам бу янгиликни ўзларида жорий этиш ҳаракатида юришибди. Яқин орада Ҳиндистон фирмалари билан ҳам шартномалар тузиш мўлжалланмоқда.

— Гапнинг рости, биз ихтирони аввало Тошкент вилояти ҳудудидаги ҳавзаларида кенг жорий этиш истагидамиз,—дея суҳбатимизни давом эттирди Р. Шоёқубов.— Чунки бизда атроф-муҳитни ҳаддан ортиқ ифлослантираётган корхоналар, чорвачилик комплекслари жуда кўп. Лекин ҳозирча уни ишлаб чиқаришга жорий этиш бизда жуда ёмон аҳволда. Жумҳуриятимиздан ташқарида эса бу усулнинг фойдали ва қулайлигини биздагига нисбатан тезроқ илғаб олишди.

Ҳа, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш долзарб ҳаётий вазифа бўлиб турган ҳозирги шароитда бу каби қимматли кашфиётнинг қадрини тушуниб етиш учун йирик олим ёки етук мутахассис бўлиш шарт эмас, унинг афзалликларини амалда қўллаш учун раҳбарлар ва мутахассисларимизда она табиатимизга меҳр кучли бўлиши ва озгина уддабуррондик, ташаббускорлик керак. Дарвоқе, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг академик К. И. Скрябин номидаги жумҳурият ветеринария илмий-тадқиқот институти хулосасига кўра сувкарам, яъни пистия ўсимлиги кўкатига «АВМ—0,65» қурилмаси ёрдамида ярим соат мобайнида 110 даража иссиқлик билан ишлов берилса тўйимли чорва озуқасига айланади. Олимлар синовдан ўтказган рацион асосида, яъни озуқага сувкарами ўт талқони аралаштирилиб боқилганида ҳар бош қорамолнинг кунлик семириши 16 граммданга ортган. Агар бу рақам кенг миқёсда олинса, жуда катта иқтисодий самара беради. Рационда сувкарам ўти талқони аралаштириб боқилган моллар сўйилганида уларнинг гўшти юқори нав талабларига тўлиқ жавоб берган.

— Ҳозир кунига бизнинг мана шу ҳавзамиздан 5—10 тоннагача сувкарам йиғиштириб олиш мумкин,— дейди совхоз-саноат комплекси чиқиндилардан фойдаланиш бўлими бошлиғи, хўжаликда пистия ўсимлигини кўпайтириш ҳаракати фаолларидан бири Муродали Қулбеков.— Лекин бизга ҳозирча энг асосийси оқава сувларини тозалаш.

Сувкарам ўсимлиги жуда ҳосилдор. Унинг гектаридан йилига қуриган масса ҳисобида 130 тоннагача ҳосил олиш мумкин. Айтайлик, беданинг ҳосилдорлиги йилига 15—20 тоннани ташкил этади. Сувкарам таркибида оқсил моддаси 32 фоизгача борса, бедада у 18 фоиздан ортмайди. Олимларнинг таъкидлашларича, бундай ҳавзаларда ғозчилик фермалари ташкил этиш ҳам мумкин. Чунки бунинг учун озуқа ҳам, шароит ҳам муҳайё бўлади.

Юқорида Рисқали Шоёқубов бошлиқ олимларимиз яратган ва Оҳангарон ноҳиясидаги «ВЛКСМ 50 йиллиги» номли совхозда дадил қўлланилаётган ажойиб ихтиро тўғрисида, тушунганимизча, ярим кунлик семинардан олган таассуротларимиз асосида имконият қадар ҳикоя қилдик. Лекин «юз марта эшитгандан, бир марта кўрган афзал» деган гап бор. Агар вилоятимиздаги корхона ва хўжаликлар раҳбар ва мутахассислар бу янгилик билан яқиндан танишиб, ўз жамоаларида жорий этишса ҳам фойдали, ҳам ҳайрли ишга қўл урган бўлар эдилар.

Нурали АБДУРАСУЛОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

•*Уйғур санъати ўзбек саҳнасида*

ДЎСТЛИК ЧЕГАРА БИЛМАЙДИ

Қадимий-тарихий ёдномаларда «Уйғурлар макони — ашула, қўшиқнинг кони» деб бежиз ёзилмаган. Дарҳақиқат, ашула, қўшиқ, рақс, мусиқа уйғурларнинг қайноқ қалби, туганмас-битмас маънавий бойлигидир.

Куни кеча шу элнинг 40 нафар санъаткорлари — Шинжонг-Уйғур автоном ноҳияси ашула-рақс ансамбли Тошкентга ташриф буюрди. Улар В. И. Ленин номидаги ССЖИ Халқлар Дўстлиги саройида Алишер Навоий номли академик катта театрда ўз санъатларини намойиш этдилар. Мазкур концерт программаси қозоқ, ўзбек, тожик қардош халқлар миллий санъати намуналаридан тузилган бўлиб, мухлисларда илиқ таассурот қолдирди. Айниқса Қураш Ражжаб ўғли, Дилнур, Меҳригул каби раққоса ва созандалар ўз чиқишлари билан томошабинлар меҳрини қозондилар.

Таниқли раққоса Хиличам Сидиқ, машҳур «Дулон санами» рақсини қадимий мазмун ва шаклини сақлаган ҳолда ижро этганида санъатнинг сеҳрли кучи дилларни қамраб олди. «Дулон санами» олти санам деган маънони билдириб, унда бир-бирига муайян ҳаракатлар уйғунлашгандагина бир бутун рақс вужудга келади. Шуниси ажабланарлики, мазкур рақсни якка раққоса ижро этиши шарт қилиб қўйилган. Шунинг учун бу ишга фақат талантли раққосагина азм эта олади.

Най садоси бутун зални чулғаб олди. Машҳур созанда А. Абдураҳим най чалар экан, бу мусиқа асбобининг нималарга қодирлигидан чексиз ҳайратланасиз. Зотан, найни қойилмақом қилиб чала билиш истеъдод, юксак дид ва чуқур билимдонлик белгиси ҳисобланади.

Уйғур қўшиқчилик санъатидаги ўн икки мақомнинг «Ушшоқ», «Сегоҳ» муқаддималарини ва достонлардан парчалар ижро этган мақомчи Мамат Турсун ўғлининг куйлаши ҳам таҳсинга сазовордир.

Концерт кечасининг иккинчи қисми Хитой халқ артисти, жаҳонгашта санъаткор Пошо Ишон қизи ижросига бағишланди. У саҳнада кўриниши биланоқ давомли олқишлар янгради. Унинг ижросидаги «Ливан Ерлар», «Онам», «Жон дўстлар» каби Уйғур классик ашулалари ўзига хос нафосат ва жозибага эгадир. Қўшиқчиликда алоҳида мактаб яратган хонанда санъатини чет элларда ҳам беҳад қадрлашади.

Осиё, Оврупо, Лотин Америкаси ва Африканинг қатор шаҳарларида уйғур классик ашулаларини юксак маҳорат билан ижро этган, халқ қалбида ҳамиша яшаб келаётган мафтункор овоз соҳибасига тақдим этилган гулдасталар ва олқишларнинг кети сира узилмасди.

Иброҳим Нури бадиий раҳбарлик қилаётган уйғур санъаткорлари Қозоғистоннинг уйғурлар зич жойлашган шаҳар ва ноҳияларида ҳам томошалар кўрсатиш ниятидалар.

Шинжонг-Уйғур автоном ноҳия ашула-рақс ансамблининг концертида Ўзбекистон жумҳуриятининг вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССЖ Президент Кенгашининг аъзоси, жумҳурият ташқи ишлар вазири С. А. Азимов ва бошқа раҳбарлар иштирок этдилар. Шинжонг-Уйғур автоном ноҳия халқ ҳукуматининг раиси Т. Давомат ҳам уларга ҳамроҳ бўлди.

Осим БОҚИЙ ЎҒЛИ.

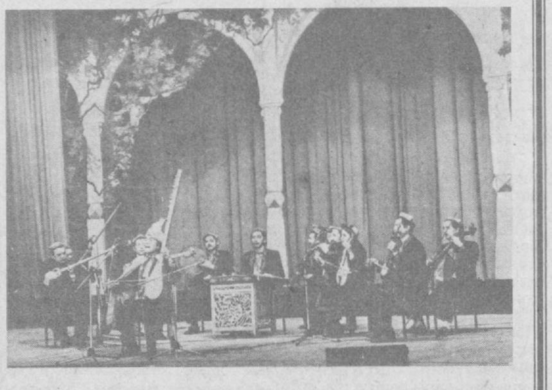

Суратларда: уйғур санъаткорлари томошаларидан лавҳалар.

Суратчи Д. АҲМАД

Қишлоқ меҳнаткашларига ғамхўрлик

Назарбек қишлоқ Шўроси га қарашли «Хасково» давлат хўжалигининг бўлимларида, овул ва қўрғонларида истиқомат қилаётган кўпгина оилалар уй-жой муаммоларидан, ичимлик суви ва табиий газнинг йўқлигидан, электр қуввати етишмаслигидан ҳозирга қадар қийналиб келардилар.

Шу йилги Ўзбекистон ССЖ Президенти И. Каримовнинг «Қишлоқ меҳнаткашларини уй-жой билан таъминлаш, ер участкалари бериш ва уларнинг турмуш даражасини кўтариш тўғрисида»ги Фармонидан сўнг хўжалик маъмурияти ўз ҳудудида бажариладиган ишлар ҳажмини аниқ белгилаб олди. Эрта баҳорда шижоат билан бошланган, аҳолини ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш ишлари қувурлар ўз вақтида етказиб берилмаганлиги сабабли бирмунча орқага сурилди.

Бу каби камчиликларга қарамай 41 минг сўмлик сув қувурлари ётқизилди. 197 минг сўмлик газлаштириш ишлари бажарилди. Бундан ташқари 4,5 километр масофадаги йўлларни асфальтлашга эришилди.

Хўжалик раҳбарлари кейинги йилда ҳам аҳоли турмуш шароитини яхшилаш мақсадида бирмунча хайрли ишларни амалга оширишни режалаштирган. Яна беш километр масофадаги йўлни асфальтлаш, поликлиника, боғча ва коттежлар қуриш, гараж-устахона барпо этиш мана шу ишлар сирасига киради.

И. СУЛТОНОВ,
Улуғ Ватан уруши ногирони.

Ҳашар йўли билан дўкон

Ангрен шаҳрининг Кўктерак даҳасида истиқомат қилувчи меҳнаткашлар озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечак ва кундалик зарур буюмлар билан савдо қилувчи (аралаш моллар) дўконини ҳашар йўли билан барпо этдилар. Аҳолига қулайлик туғдирган бу дўкон очилгандан кейин дастлабки икки кун мобайнида 2 минг сўмликдан ортиқ халқ истеъмоли моллари сотилди. Ўзбекона ҳашар — аҳоли турмуш шароитини яхшилашда қўл келди.

У. ЖУРАЕВ.

Инсон ва табиат

ПАХТАЧИЛИК ВА «ТАЛСТАР»

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА пахтачилик кенг тарқалган экинлар жумласига кирар экан, демак, яқин йиллар давомида унга ишлов бериш учун кимёвий пестицидлардан фойдаланиш эҳтиёжи сақланиб қолади. Пахтачиликда зараркунандаларга қарши фойдаланиладиган янги «Талстар» деб номланган препаратни таклиф этаётган АҚШнинг ФМС фирмаси ўзбек пахтакорларига худди шундай имкониятни беряпти. Шубҳасиз, янги дорини далаларимизда ишлатишдан олдин унинг яхши-ёмон томонлари, сувга, тупроқ, ҳаво, одамга, ҳайвонот ва ўсимликлар дунёсига таъсирини билиш, тажрибалар ўтказилганда қандай натижаларга эришилганлигидан хабардор бўлмоқ керак. «Интурист»нинг маданий ахборот марказида ФМС фирмаси, бир гуруҳ чет эллик мутахассислар иштирокида бўлиб ўтган матбуот йиғини шу ва шунга ўхшаш бошқа масалаларга бағишланди.

Хўп, қанақа препарат ўзи «Талстар?» У биринчи марта беш йил олдин рўйхатга олинган, орадан унчалик кўп муддат ўтмаса-да, ҳозирги вақтга келиб жаҳоннинг 39 мамлакатида ишлатилмоқда. Шуни ҳам айтиш керакки, бу давлатларнинг кўпчилигида кимёвий препаратлар хавфсизлигига бўлган талаб жуда каттадир. Яна, пахта экиладиган йигирма мамлакатда ҳам 27 турдаги зараркунандаларга қарши «Талстар»дан фойдаланилмоқда. Бу ҳам, шубҳасиз, дорининг бир қанча хусусиятларга эгалиги, афзаллигидандир. Америқолик мутахассислар унинг кўплаб сифатларини баён қилиб беришди. Аввало, у кўрсатилган миқдорда ишлатилганда атроф-муҳит. уни пуркаётган кишилар, жониворлар, балиқларга зарари йўқ. Терида, кўзда турли аллергик касалликларни қўзғамайди.

Йиғинда «Талстар»ни пахта майдонларида бир неча йилдан бери ишлатиб келаётган Туркия ва Покистон вакиллари ҳам ҳозир бўлишган эди. Улар шу ўтган йиллар давомида ундан фойдаланиш нималарни кўрсатганлигини сўзлаб беришди. Покистонлик мутахассис эса сўзини у ердаги ҳавонинг кескин ўзгарувчанлиги ва шунга қараб фермерлар пахтазорларда у ёки бу дорини ишлатишлари ёки 3—4 хил пестицидлардан аралашма тайёрлаб, далани босган турли ҳашаротларга қарши қўллашларини айтди. «Талстар» ҳамма зараркунандаларга бир хилда таъсир қилади ҳамда ҳаво шароити унинг фаоллигини ўзгартирмайди.

Ўзбек деҳқонлари ҳозир оқпашша, калорада қўнғизига қарши яхши самара берадиган дорини топиша олмаганича йўқ. Бу борада ҳам «Талстар»га тенг келадигани топилмайди. Америқолик фермерлардан, далаларида ишлатиш учун қайси дорини маъқул кўришлари сўралганда уларнинг 72 фоизи «Талстар» деб жавоб беришди.

Матбуот йиғини ҳақидаги ҳисоботимизни тугатар эканмиз, диққатимизни тортган яна бир нарса ҳақида айтиб ўтмоқчимиз. Бу ҳам бўлса «Талстар» ишлаб чиқариш атроф-муҳитга қанчалик таъсир қилади? Ҳар ҳолда у нима бўлганда ҳам кимёвий модда, қанчалик мақтамайлик, бошқаларидан кўра камроқ бўлса ҳам заҳар-ку. Бу хусусида ёзиб алоҳида тўхталишнинг балки ҳожати йўқ эди. Бироқ иккита нарса бизни бунга мажбур қилди. Бири, жумҳурият соғлиқни сақлаш вазирлигининг вакили, бош санитар врач Тўлқин Искандаров, келгусида Ўзбекистонда худди шу пестицидни ишлаб чиқарадиган заводни ФМС фирмасининг маблағи ҳисобига қуриш нияти йўқ эмаслиги ҳамда бу тақдирда «Талстар» билан нафақат ўзимизни таъминлашимиз, балки уни четга ҳам чиқаришимиз мумкинлигини айтди. Иккинчиси эса, йиғин давомида сўзга чиққанларнинг биронтаси пестицидни ишлаб чиқаришнинг атроф-муҳитга таъсири ҳақида гапирмади. Бу ҳақда фақат Эф Эм Си фирмаси ҳақидаги қисқача фильмдан фикр қилишимиз мумкин.

Бизнингча, Ўзбекистон ҳудудида янги бир кимёвий корхона очиш ҳақидаги гапни кенг афкор омма, олимларнинг фикрини билмасдан гапириш тўғри бўлармикин? Янги дори шубҳасиз ҳозирги мавжудларидан афзал. Бу тажрибада исботланган. Лекин у ҳақда фақат манфаатдор кишиларнинггина эмас, рақиб томоннинг ҳам фикрини билиш чакки бўлмасди.

Р. ХУДОЁРОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Жума

30 НОЯБРЬ

ЎзТВ I

11.30 Фильм-концерт. 12.00 Олтинга тенг. Бадиий фильм. 18.05 Янгиликлар. 18.10 Мультфильм. 18.20 Болалар учун фильм-концерт. 18.50 Бадминтон. Жумҳурият чемпионати. 19.15 Долзарб мавзу. 19.30 «Ахборот». 19.45 Оламга саёҳат. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндорлари. 22.00 Ўзбекистон Ленин комсомоли съезди кундалиги. 22.20 Жавоҳирлар маликасига ҳужум. Бадиий фильм.

ЎзТВ II

19.05 Бу оқшомда. 20.00 «Пульс». 20.10 Бу оқшомда кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ

21.30 «Время». 22.00 Концерт. 23.00 Аэлита, эркакларга хиралик қилма. Бадиий фильм.

МТ I

7.00 «120 минут». 9.00 Мультфильм. 9.10 Клим Самгиннинг ҳаёти. Бадиий фильм. 14-серия. 10.15 16 ёшгача ва ундан катталар. 11.00 Мусиқа эфирда. 13.00 «Время». 13.40 Ҳужжатли фильм. 13.55 Хоккей. «Динамо» (Москва) — МАСК. 16.20 Ҳужжатли фильм. 16.50 Концерт. 17.20 «ТелеЭКО» журнали. 17.40 Рок — сабоқ. 18.25 Сиёсий мулоқотлар. 19.25 Клим Самгиннинг ҳаёти. Бадиий фильм. 14-серия. 20.30 ВИД таништиради. 21.30 «Время». 22.00 Коллаж. 22.05 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра. 22.20 Бу бўлган, бўлганди. 22.40 ВИД таништиради. 00.20 ТЯХ.

МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари. 9.15 Табиат сирлари. 9.35, 10.35 Тарих. 10.05 Инглиз тили. 11.05 Инглиз тили. 11.35, 12.35 Жуғрофия. 12.05 Илмий-оммабоп фильм. 13.05 Мультфильм. 13.15 Такрорий телефильмлар сеанси. 14:15 «Навбат сизга артист». 14.35 Ўз уйимизни ўзимиз қурамиз. 17.25 Балиқ овлаш саноатининг муаммолари ҳақида. 18.25 Жаҳон бозорининг калити. 18.55 Коллаж. 19.00 «Время». 19.30 Фигурали учиш. 20.15 Спорт ҳамма учун. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 21.15 Телефильм. 21.55 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида. 22.25 Одам амфибия. Бадиий фильм.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

БУ ТУРФА ОЛАМ

БАМБУКНИНГ ГУЛЛАШИ

● **БАМБУКНИ гуллашга мажбур қиладиган сабаблар ҳамон ҳеч кимга маълум эмас. Ҳозирги вақтда жаҳонда бундай катта дарахтларнинг 500 хили бўлса, уларнинг кўпчилик тури уруғдан униб чиққандан кейин 30—150 йил ўтгач гуллайди. Дарахт гуллаши билан нобуд бўлади. Гуллаш шунчалик оммавий бўладики, унинг оқибатида бутун-бутун бамбук ўрмонлари ҳалок бўлади.**

Ҳиндистондаги миллий кимё лабораторияси олимлари бамбукни уруғдан униб чиққандан кейин уч ой ўтгач гуллашга мажбур қилдилар. Улар уруққа махсус тайёрланган «коктейль» билан таъсир қилдилар, унинг таркибида минерал тузлар, қанд, дармондорилар, цитокинин (ўсимлик гормонлари)лар ва кокос ёнғоғининг сути бор эди.

АЛЬБАТРОСНИНГ ПАРВОЗИ

● АЛЬБАТРОСЛАРНИНГ узоқ масофаларга учиши ҳаммага маълум. Бироқ бундай парвозларнинг узунлиги аниқ эмас эди.

Француз тадқиқотчилари альбатросга 180 грамм вазнли радиомаёқ ўрнатдилар. Унинг сигналлари йўлдош орқали қайд қилиб борилди. Қанотлари 320 сантиметр ёзиладиган парранда Ҳинд океанидаги Крозе оролидан 1989 йилнинг 1 февралида парвоз қилиб, 33 кундан кейин қайтиб келган. Шу вақтда 15 минг 200 километр йўл босган. Парвознинг ўртача тезлиги соатига 56,1 километр, тез учганида 81,2 километрга тенг бўлган.

ЭКОЛОГИК ПЛАСТИКА

● АНГЛИЯДАГИ «Ай-си-ай» фирмаси кимёгарлари шундай бир пластика яратдиларки, у экологик жиҳатдан бутунлай зарарсиздир. Ташлаб юборилганидан кейин тўла парчаланиб кетади. «Биопол» деб номланган бу пластикдан Ғарбий Германиядаги «Велла» атир-упа фирмаси фойдалана бошлади. Шампун шишалари сифатида ишлатяпти. Биопол қанд лавлаги ёки дондан олинган глюкоза асосида тайёрланади. Бундай идиш бир неча ҳафта давомида замбуруғлар ва тупроқ бактериялари томонидан парчалаб ташланади. Бироқ у «нефть» пластмассасига нисбатан тахминан саккиз баравар қиммат.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги
М. Қорнёқубов номли Ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
5, 6 ДЕКАБРЬ СОАТ 19.00 ДА
ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ХАЛҚ АРТИСТИ
ҚАМОЛИДДИН РАҲИМОВ
КОНЦЕРТИ

Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.
Чипталар сарой кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
7 декабрь соат 19.30 да
8, 9 декабрь соат 16 ва 19.30 да

«ДЎСТЛИК ТАРОНАЛАРИ»

«ҚИЗИҚЧИ—90» КУРИГИНИНГ ҒОЛИБИ, ЛЕНИНОБОДЛИК КУЛГИ УСТАСИ
ҲОЖИБОЙ ТОЖИБОЕВ
Тожикистон ССЖда хизмат кўрсатган артист
ҚОДИРЖОН МИРАШУРОВ
(7—8 декабрда)
хушовоз хонанда
АБДУРАУФ ОЛИМОВ
(9 декабрда)
ИЖРОСИДА

КУЙ ВА ҚЎШИҚ БАЗМИ

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 41-74-30, 45-92-13.

«ЮБИЛЕЙНИЙ» СПОРТ САРОЙИДА»
Тошкент шаҳридаги кўпминг кишилик аҳолининг илтимосига кўра
10, 11, 12, 13, 15, 16 ДЕКАБРДА
Тошкентда биринчи марта
Шарқ тиббиёти марказининг психотерапевти
Қодиржон ҚОРИЕВ
(Наманган шаҳри)

ДАВОЛАШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

СЕАНСЛАР 10, 11, 12, 13 ДЕКАБРДА СОАТ 18.00 ДА, 15, 16 ДЕКАБРДА СОАТ 16.00 ДА БОШЛАНАДИ.

Патталар «Юбилейний» спорт саройи кассаларида ва вакиллар томонидан сотилмоқда.

Касса соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-70-31.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

1990 ЙИЛ 22 ДЕКАБРДАН
1991 ЙИЛ 14 ЯНВАРГАЧА
БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!
ҚИШКИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА
«ЦИРКДА АРЧА»
ЯНГИ ЙИЛ АРЧА БАЙРАМИ ТОМОШАЛАРИ

Томошада Қорбобо, Қорқиз ва эртак қаҳрамонлари, шунингдек ўргатилган ҳайвонлар ҳам қатнашадилар.

ТОМОШАЛАР

22 декабрда — соат 16, 19.00 да,
23 декабрда — соат 12, 15, 18.00 да,
24—29 декабрда — соат 10, 12, 14.30, 17, 19.00 да,
30 декабрда — соат 17.00, 19.30 да.
31 декабрда — соат 17.00 да,
1 январда — соат 10.00 да,
1—7 январда — соат 17, 19.30 да,
8—13 январда — соат 10, 12, 14.30, 17, 19.30 да **бошланади.**

Нақд пул тўлаш ва пул ўтказиш йўли билан олдиндан патталар сотиш ташкил этилган. Пул ўтказиш учун, соат 10.00 дан 18.00 гача, 1 декабргача ёзилиш мумкин.

Касса ҳар куни соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

100 дан зиёд патталарга бўлган буюртмалар ноҳия кассаларида иш жойларига хизмат кўрсатади.

Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-84; **администратор** — 44-29-04, 44-35-91.

Тошкент шаҳар халқ таълими бошқармаси
42-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
Қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Электргаз пайвандчи, механика-йиғув ишлари чилангари, кенг йўналишдаги дастгоҳ ишчиси, электромонтажчи.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 6 ОЙ.

Билим юртига 35 ёшгача бўлган ўрта маълумотли, Тошкент шаҳри ва шаҳарга яқин ноҳияларда яшовчи йигитлар қабул қилинади. Ўқиш муддати меҳнат стажига киради. Ҳар ойда стипендия ва меҳнат амалиёти вақтида ойлик маошнинг 50 фоизи берилади. Билим юртини аъло баҳо билан тамомлаган ўқувчиларга олий ўқув юртларига кириш учун йўлланма берилади.

Билим юрти ҳузурида бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ва спорт шўъбалари ишлаб туради.

ЎҚИШ 1991 ЙИЛ 15 ЯНВАРДАН БОШЛАНАДИ.

Қуйидаги ҳужжатлар топширилади: паспорт ва маълумоти тўғрисидаги ҳужжат.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ж. Обидова кўчаси, 70-уй. (9, 24, 51, 60, 67, 72, 91, 156, 165-автобуслар; 2, 16, 22, 25, 28, 29-трамвайларнинг «Ғалаба хиёбони ва Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси» бекати. **Телефон:** 34-37-14.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Д.—1928. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12